

KOPIE

Vonnisnummer / Griffinummer 1630
Repertoriumnummer / Europees
Datum van uitspraak 10 maart 2023
Naam van de beklagde(n) A.R.
Systeemnummer parket 20BRG58 Rolnummer 22B000610 Notitienunder parket BG61.F1.500785/2020

rechtbank van eerste aanleg
West-Vlaanderen, afdeling
Brugge
Kamer B.17

Vonnis

Aangeboden op
Niet te registreren

In de zaak van het arbeidsauditoraat

bij wie zich voegden als burgerlijke partijen:

N.S.
N.M.
G.D.
S.V.
C.V.
H.A.
M.V.
L.V.

allen vertegenwoordigd door meester D.J. en meester B.J., advocaten te (...);

tegen:

746 1. **R.A.**
geboren in (...) op (...)
van Litouwse nationaliteit
ingeschreven te (...)

beklaagde, bijgestaan door meester V.J., advocaat te (...).

747 2. **A. UAB**
met maatschappelijke zetel gevestigd te (...) *vertegenwoordigd door meester V.Y. in zijn hoedanigheid van lasthebber ad hoc, advocaat te (...), aangesteld bij vonnis van deze rechtbank en kamer d.d. 15.06.2022;*

TENLASTELEGGING(EN)

DE EERSTE, als lasthebber of als aangestelde van de vennootschap naar Litouws recht **A. UAB (DE TWEEDE)**, in zijn hoedanigheid van directeur/algemeen manager van deze onderneming

DE TWEEDE, als werkgever en als rechtspersoon strafrechtelijk verantwoordelijk op grond van artikel 5 van het Strafwetboek

VERDACHT VAN

DE EERSTE EN DE TWEEDE

Te (...) en/of elders in het Rijk in de periode van 1 januari 2015 tot en met 23 februari 2020, meermaals, op niet nader bepaalde data

A geen of geen correcte Dimona-aangifte bij indiensttreding

(als werkgever, zijn aangestelde of zijn lasthebber) de gegevens vereist krachtens het hierna vermelde koninklijk besluit van 5 november 2002, niet elektronisch meegedeeld hebben aan de instelling belast met de inning van de socialezekerheidsbijdragen in de voorgeschreven vorm en op de voorgeschreven wijze, uiterlijk op het tijdstip waarop de werknemer zijn prestaties aanvat

Aantal personen tewerkgesteld met schending van deze bepaling: negenendertig namelijk: (...)

Doordat uit onder meer de verhoren van de betrokken chauffeurs, de controles en vaststellingen ter plaatse door de sociale inspectiedienst en de FGP, de analyse van de tachografen en de bestuurders-kaarten, alsook uit de eigen Limosa-aangiftes van de beklaagde onderneming blijkt dat de plaats van tewerkstelling van de betrokken werknemers zich situeerde in of vanuit België, *waardoor* een Dimona-aangifte diende te gebeuren voor deze werknemers. Uit de strafinformatie blijkt onder meer dat het goederenvervoer zich exclusief in of vanuit België situeerde:

- Er wordt binnenlands transport in België verricht alsook transport vanuit België naar Frankrijk en naar Nederland. Er wordt niet gereden van en naar Litouwen.
- De wissel van chauffeurs gebeurt bijna uitsluitend in België (Zeebrugge, Genk, Antwerpen); soms in Nederland (Rotterdam).
- De ijking van de vrachtwagens vindt plaats in België, Nederland en Litouwen. De chauffeurs bevestigden dat de trekkers maar eenmaal per jaar naar Litouwen gaan met het oog op technische keuring.
- De lege CMRs ontvangen de chauffeurs bij de personeelsswissel in Zeebrugge, Genk, Antwerpen of Rotterdam, via een minibusje dat dan ter plaatse komt. Omgekeerd geven de chauffeurs de ingevulde CMRs van de voltooide ritten op dat moment (chauffeurswissel) mee met een minibusje dat vervolgens richting Litouwen rijdt.
- Tankstations kiest men uit een lijst, maar men tankt meestal in Zeebrugge.
- De meeste chauffeurs ontvangen hun sleutel en trekker meestal in België en keren minstens wekelijks terug naar de Belgische voorziene standplaatsen.
- In het weekend zijn de vrachtwagens steeds gestationeerd op het terrein te Zeebrugge, Genk, Antwerpen of Rotterdam. Tijdens de controle op 23/2/2020 aan (...) in Zeebrugge werden ter zake twee inbreuken vastgesteld op de lange weekendrust. De andere chauffeurs namen er verkorte weekendrust.
- Tijdens de week overnachten de chauffeurs ergens onderweg (in België, Nederland, Frankrijk of Duitsland) in de vrachtwagen. Wat vaststaat, is dat zij tijdens werkperiodes nooit in Litouwen verblijven.
- De werkgever organiseert gemeenschappelijke vervoer tussen België en Litouwen via een minibusje.
- De chauffeurs ontvangen hun instructies via een tablet in het voertuig, terwijl zij onderweg zijn in België, Nederland, Frankrijk en soms Duitsland en Luxemburg.
- De onderneming verricht voor de meeste chauffeurs vaak ononderbroken Limosa-aangiftes met telkens een duurtijd van één jaar en telkens met opgave van vaste plaatsen van tewerkstelling in België, hetgeen eveneens wijst op een ononderbroken gewoontelijke tewerkstelling in of vanuit België.

- inbreuk op de artikelen 4 tot 8 van het koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling, met toepassing van artikel 38 van de wet van 26 juli 1996 tot modernisering van de sociale zekerheid en tot vrijwaring van de leefbaarheid van de wettelijke pensioenstelsels
- strafbaar gesteld door artikel 181, §1, eerste lid, 1°, van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- strafbaar met een sanctie van niveau 4

B loon van de werknemer niet (tijdig) uitbetalen

(als werkgever, aangestelde of lasthebber) het loon van de werknemer niet hebben uitbetaald of het niet hebben uitbetaald op de datum dat het loon invorderbaar was.

Aantal personen tewerkgesteld met schending van deze bepaling: negenendertig namelijk: (...)

Doordat uit onder meer de verhoren van de betrokken chauffeurs, de controles en vaststellingen ter plaatse door de sociale inspectiedienst en de FGP, de analyse van de tachografen en de bestuurders-kaarten, alsook uit de eigen Limosa-aangiftes van de beklagde onderneming blijkt dat de plaats van gewoonlijke tewerkstelling van de betrokken werknemers zich situeerde in of vanuit België, *waardoor* het Belgisch arbeidsrecht van toepassing is op de arbeidsovereenkomsten van deze chauffeurs. Uit de strafinformatie blijkt onder meer dat het transitvervoer zich exclusief in of vanuit België situeerde:

- Er wordt binnenlands transport in België verricht alsook transport vanuit België naar Frankrijk en naar Nederland. Er wordt niet gereden van en naar Litouwen.
- De wissel van chauffeurs gebeurt bijna uitsluitend in België (Zeebrugge, Genk, Antwerpen); soms in Nederland (Rotterdam).
- De ijking van de vrachtwagens vindt plaats in België, Nederland en Litouwen. De chauffeurs bevestigden dat de trekkers maar eenmaal per jaar naar Litouwen gaan met het oog op technische keuring.
- De lege CMRs ontvangen de chauffeurs bij de personeelsswissel in Zeebrugge, Genk, Antwerpen of Rotterdam, via een minibusje dat dan ter plaatse komt. Omgekeerd geven de chauffeurs de ingevulde CMRs van de voltooide ritten op dat moment (chauffeurswissel) mee met een minibusje dat vervolgens richting Litouwen rijdt.
- Tankstations kiest men uit een lijst, maar men tankt meestal in Zeebrugge.
- De meeste chauffeurs ontvangen hun sleutel en trekker meestal in België en keren minstens wekelijks terug naar de Belgische voorziene standplaatsen.
- In het weekend zijn de vrachtwagens steeds gestationeerd op het terrein te Zeebrugge, Genk, Antwerpen of Rotterdam. Tijdens de controle op 23/2/2020 aan (...) in Zeebrugge werden ter zake twee inbreuken vastgesteld op de lange weekendrust. De andere chauffeurs namen er verkorte weekendrust.
- Tijdens de week overnachten de chauffeurs ergens onderweg (in België, Nederland, Frankrijk of Duitsland) in de vrachtwagen. Wat vaststaat, is dat zij tijdens werkperiodes nooit in Litouwen verblijven.

- De werkgever organiseert gemeenschappelijke vervoer tussen België en Litouwen via een minibusje.
- De chauffeurs ontvangen hun instructies via een tablet in het voertuig, terwijl zij onderweg zijn in België, Nederland, Frankrijk en soms Duitsland en Luxemburg.
- De onderneming verricht voor de meeste chauffeurs vaak ononderbroken Limosa-aangiftes met telkens een duurtijd van één jaar en telkens met opgave van vaste plaatsen van tewerkstelling in België, hetgeen eveneens wijst op een ononderbroken gewoonlijke tewerkstelling in of vanuit België.

Volgens artikel 8 van de Rome-I verordening, zoals geïnterpreteerd door het Hof van Justitie in het arrest *Koelzsch* (HvJ 15 maart 2011, nr. C-29/10, ECLI:EU:C:2011:151, *Koelzsch*) is België *in casu* de “plaats van gewoonlijke tewerkstelling” voor deze chauffeurs. In het geval waarin de werknemer zijn werkzaamheden in meer dan één verdragsluitende staat verricht, moet de rechter kijken naar het land waar de werknemer ter uitvoering van de overeenkomst gewoonlijk zijn arbeid verricht. Dat is het land waar of van waaruit de werknemer, rekening gehouden met alle elementen die deze werkzaamheid kenmerken, het belangrijkste deel van zijn verplichtingen jegens zijn werkgever vervult. In de sector van het internationaal transport is dat de plaats van waaruit de werknemer zijn transportopdrachten verricht, instructies voor zijn opdrachten ontvangt en zijn werk organiseert, alsmede de plaats waar zich de arbeidsinstrumenten bevinden. De rechter moet tevens nagaan in welke plaatsen het vervoer hoofdzakelijk wordt verricht, in welke plaatsen de goederen worden gelost en naar welke plaats de werknemer na zijn opdrachten terugkeert. Getoetst aan de feiten in onderliggend dossier, is dat zonder enige twijfel België. Het Belgisch arbeidsrecht is dus van toepassing op deze chauffeurs, inclusief de geldende minimum salarisschalen zoals bepaald in de cao's van het paritair (sub)comité.

TSW Directie Vervoer berekende het bruto loontekort voor de 39 betrokken chauffeurs in de geïncrimineerde periode op 640 609,40 EUR (zie detail in subkaft Onderzoek TSW Vervoer, stukken 2-6).

- inbreuk op artikelen 3, 3bis, 4, 9 tot 9quinquies en 11 van de wet van 12 april 1965 betreffende de bescherming van het loon der werknemers
- strafbaar gesteld door artikel 162, eerste lid, 1°, van het Sociaal Strafwetboek, ingevoerd bij artikel 2 van de wet van 6 juni 2010 tot invoering van het Sociaal Strafwetboek
- strafbaar met een sanctie van niveau 2

En, in samenhang (art. 155 Ger.W.),

C mensenhandel met als doel de uitbuiting door arbeid en diensten met verzwarende omstandigheden

het misdrijf mensenhandel te hebben gepleegd, zijnde de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, het nemen of de overdracht van de controle over hem met als doel het verrichten van werk of het verlenen van diensten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid, waarbij zijn toestemming van geen belang was,

Aantal betrokken slachtoffers: negenendertig namelijk: (...)

- strafbaar met een gevangenisstraf van 1 jaar tot 5 jaar en een geldboete van 500 tot 50.000 euro
- Verplichte ontzetting van de rechten genoemd in art. 31 lid 1 Sw (art. 389 § 1 lid 1, en 433 novies §§ 1 en 5 Sw)

met de omstandigheid dat het misdrijf werd gepleegd door een persoon die gezag had over de slachtoffers.

(art. 389 § 1 lid 1, 433 sexies lid 1. 1° en 2, en 433 novies §§ 1 en 5 Sw)

- strafbaar met een opsluiting van 5 jaar tot 10 jaar en een geldboete van 750 tot 75.000 euro
- verplichte ontzetting van de rechten genoemd in art. 31 lid 1 Sw (art. 389 § 1 lid 1, en 433 novies §§ 1 en 5 Sw)

met de omstandigheid dat van de betrokken activiteit een gewoonte werd gemaakt.

(art. 389 § 1 lid 1, 433 septies lid 1. 6° en 2, en 433 novies §§ 1 en 5 Sw)

- strafbaar met een opsluiting van 10 jaar tot 15 jaar en een geldboete van 1.000 tot 100.000 euro
- verplichte ontzetting van de rechten genoemd in art. 31 lid 1 Sw (art. 389 § 1 lid 1, en 433 novies §§ 1 en 5 Sw)

De boete wordt zo veel keer toegepast als er slachtoffers zijn (art. 433 quinquies § 4 Sw)

De tenlastelegging en de **verzwarende omstandigheden** blijken onder andere maar niet uitsluitend uit de combinatie van volgende indicatoren (zie o.a. strafdossier stukken 117-143 alsook subkaft Onderzoek TSW Vervoer, stukken 10-17):

- Het verrichten van werk of het verlenen van diensten in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid zoals vastgesteld in de aangehaalde Pvs en fotodossiers die erbar-melijke verblijfsomstandigheden aan (...) in Zeebrugge beschrijven en weergeven, waaronder ook het onhygiënische toilet voor zeer veel chauffeurs, geen stromend water, ...
- Het moeten opnemen van de lange weekendrust op een plaats waar dit niet toegelaten is, in de wetenschap dat dispatchers met werkgeversgezag kunnen zien wanneer de chauffeurs zich toch op een andere plaats dan aangewezen zouden bevinden. De chauffeurs zijn daardoor de facto van hun bewegingsvrijheid ontnomen en dienen op die parking te blijven,
- De precaire (verblijfs)toestand van de derdelanders.
- Het gebruik van *pro forma* adressen voor de inschrijving van de buitenlandse arbeidskrachten / niet-EU onderdanen (...), hoewel deze arbeidskrachten exclusief transitvervoer verrichten in west-Europa, vanuit België.
- De gewoonte van de betrokken activiteit door A. UAB.
- Het abnormaal profijt dat deze organisatiewijze opbrengt met vrachtwagens en het inzetten van vooral derdelanders. Het algemeen totaal geraamde minimale vermogensvoordeel op de brutolonen voor de werknemers bedraagt 640.609,40 EUR
- Het ondernemings- en kostenmodel dat de beklagden hanteren. De FGP voerde ter zake een deelonderzoek naar de prijszetting en de norm van de marktconforme, geoorloofde prijs in het internationaal goederenvervoer (zie subkaft Deelonderzoek FGP, inzonderheid NPVs 506058/2021 en 506099/2021). Uit bevraging van verschillende markspelers blijkt dat de geoorloofde marktprijs (cf. Art. 43, § 4 wet 15 juli 2013 betreffende het goederenvervoer over de weg) in de betrokken periode varieert tussen 1,1 en 2,29 EUR per kilometer. De personeelskosten vertegenwoordigt ongeveer 45 a 46 % van de totale omzet. Uit analyse van de facturen blijkt dat de beklagden echter een prijszetting hanteren die varieert tussen 0,83 en 0,97 EUR per kilometer (zie synthesePV 511525/2021). Deze door de beklagden gehanteerde prijszetting is bijgevolg in strijd met de benchmark van de normale marktprijs en kan onmogelijk tot

stand komen met toepassing van de Belgische loonnorm. De structurele onderbetaling van het personeel past bijgevolg in een ongeoorloofd markmodel dat arbeidsuitbuiting impliceert en maakt een gewoonte uit.

- Bedreigingen en uitoefenen van druk ten overstaan van de arbeidskrachten en de handhavingsdiensten: uit de verklaringen van de chauffeurs blijkt dat velen onder hen uit angst niet wensen te spreken. Eveneens illustratief is dat tijdens de controle van 23 februari 2020 vier personen in minibussen met Litouwse nummerplaten arriveerden, in opdracht van de beklagden. Deze personen oefenden ter plaatse druk uit op de chauffeurs. Het ging om verbale dreigementen in de zin dat de chauffeurs hun werk zouden kwijtspelen en hun loon van die week niet zouden ontvangen, indien ze nog verder communiceerden. Er ontstond toen ook enige animositeit ten opzichte van de aanwezige leden van de FGP (zie NPV502928/2020). In een latere fase van het opsporingsonderzoek poogden de beklagden via inzet van diplomatieke wegen toegang te krijgen tot de strafinformatie (zie subkaft PV arbeidsauditeur).

Correctionalisering (art. 2 lid 3, 1° Wet 04 oktober 1867 op de verzachtende omstandigheden) : Het feit hiervoor omschreven onder tenlastelegging sub C is strafbaar met de geciteerde criminele straffen. Er bestaat nochtans aanleiding om een correctionele straf op te leggen wegens verzachtende omstandigheden voortvloeiend uit de afwezigheid van vroegere veroordelingen tot meerdere zware criminele straffen.

DE TWEEDE

Eveneens gedagvaard om zich overeenkomstig de artikelen 42, 3°, 43 en 43bis van het Strafwetboek te horen veroordelen tot de **bijzondere verbeurdverklaring** van het bedrag van **640 609,40 EUR** hetwelk geldt als crimineel vermogensvoordeel bij equivalent dat rechtstreeks uit het hierboven beschreven misdrijf sub B werd verkregen; bedrag bestaande uit het bruto loontekort ten aanzien van de 39 betrokken buitenlandse arbeidskrachten voor de periode van 1 januari 2015 tot en met 23 februari 2020 (zie detail in subkaft Onderzoek TSW Vervoer, stukken 2-6).

Mijn ambt liet op 23 februari 2020 **beslag** leggen overeenkomstig de artikelen 35ter en 37 van het Wetboek van Strafvordering op twaalf trekkers waarvan de beklagden zich bedienden. De beklagden gingen later, in het bestek van een beslissing van het OM d.d. 24 april 2020 tot teruggave tegen betaling van een geldsom, over tot de indeplaatsstelling voor een totaal bedrag van **598 000 EUR**, hetwelk werd gestort op de rekening van het COIV. Mijn ambt vordert de integrale **toerekening van dit bedrag** lastens DE TWEEDE op de vermogensvoordelen die door de rechtbank verbeurd worden verklaard.

PROCEDURE

Gelet op de dagvaarding aan de beklagden betekend.

Gezien de stukken van de bundel.

Gelet op de vordering van de burgerlijke partijen.

Gehoord het Openbaar Ministerie in zijn vordering.

Gehoord de eerste beklagde in zijn antwoorden en verdediging bijgestaan door zijn raadsman. Deze beklagde drukte zich uit in het Lithouws en werd bijgestaan door een door de rechtbank aangestelde en beëdigde tolk.

Gehoord de tweede beklagde bij monde van haar lasthebber ad hoc, in zijn middelen van verweer.

De behandeling en de debatten van de zaak hadden plaats in openbare terechtzitting.

I. FEITEN

1. Op zondag 17 november 2019 stelt de Federale Gerechtelijke Politie West-Vlaanderen (hierna FGP) vast dat er op een parking aan (...) in Zeebrugge verschillende vrachtwagens van de Litouwse onderneming A. UAB (tweede beklagde) staan geparkeerd. Op zondag 12 januari 2020 doet de FGP dezelfde vaststelling. Men noteert dat de chauffeurs – die warm gekleed zijn – in en rond het voertuig aanwezig zijn, met elkaar praten, iets drinken en/of koken.

De FGP wint via openbare bronnen en via de overheidsdatabanken waartoe zij toegang heeft (o.a. DOLSIS) verdere inlichtingen in over A. UAB. Men stelt vast dat A. UAB in de periode van 1 januari 2019 tot en met 1 januari 2020, 243 vrachtwagenchauffeurs via LIMOSA heeft gemeld voor een tewerkstelling in België.

De FGP geeft voorts ook nog aan dat de parking aan (...) volgens haar niet voldoet aan de minimumnormen voor een langdurig verblijf. Er zijn volgens de FGP geen faciliteiten aanwezig.

Op 13 januari 2020 ging de FGP ook nog over tot controle van één vrachtwagen van A. UAB. Deze werd bestuurd door D.D., van Oekraïense nationaliteit. De FGP nam kopij van de documenten die hij kon voorleggen, maar ging niet over tot verhoor.

Op basis van de inlichtingen die de FGP op deze manier had verkregen, stelde zij op 16 januari 2020 een aanvankelijk proces-verbaal op wegens inbreuken op de wetgeving inzake de tewerkstelling van buitenlandse werknemers en oplichting in het sociaal strafrecht.

2. In een navolgend PV van 22 januari 2022 akteerde de FGP de informatie die zij via Europol had verkregen in verband met de persoon van D.D., waaruit bleek dat hij samen met 86 andere personen in Litouwen zijn domicilie aanhoudt op het adres van een hotel (...).

De FGP voerde diezelfde dag ook een verkeerscontrole uit in de haven van Zeebrugge. Men hield verschillende voertuigen van A. UAB staande en ging over tot controle. Een eerste voertuig werd bestuurd door M.E., van wie men inlichtingen bekwam maar die niet werd verhoord. Een tweede voertuig werd bestuurd door J.T., die wel werd verhoord. Een derde voertuig werd bestuurd door EV.E., die ook werd verhoord. Zowel M.E. als J.T. legden verklaringen af over hun tewerkstelling bij tweede beklagde.

Op 26 januari 2020 en op 2 februari 2020 ging de FGP andermaal over tot observatie van de parking aan (...). Men noteerde de kentekenplaten van de daar aanwezige voertuigen en stelde opnieuw vast dat er chauffeurs in de directe omgeving van de voertuigen rondliepen.

3. Op 23 februari 2020 voerden de FGP en de inspectiedienst Toezicht Sociale Wetten (hierna TSW) samen een controle uit op de parking aan (...). Tijdens deze controleactie worden de identiteitsdocumenten van de aanwezige vrachtwagenchauffeurs gecontroleerd, alsook de boorddocumenten en de tachograafgegevens van de aan te treffen vrachtwagens (trekkers). Er wordt ook een fotodossier samengesteld, onder andere ter illustratie dat er zich op de parking slechts één mobiel toilet bevindt.

TSW ging over tot verhoor van de aangetroffen chauffeurs. Sommigen worden kort verhoord aan de hand van een vooraf opgesteld vragenlijst. Zes (6) werknemers werden grondiger verhoord.

De FGP ging in opdracht van de arbeidsauditeur over tot inbeslagname van 13 vrachtwagens die op de parking werden aangetroffen. De chauffeurs van deze vrachtwagens werden door de politie overgebracht naar een hotel in (...).

Op 27 en 28 februari 2020 werden onder andere via de Nederlandse vakbond FNV regelingen getroffen opdat de vrachtwagenchauffeurs hun spullen uit de in beslag genomen vrachtwagens terug zouden kunnen krijgen en terug zouden kunnen keren naar Litouwen. De chauffeurs keerden ook effectief terug met minibussen die A. UAB ter plekke had gestuurd.

4. Op 6 maart 2020 stelde TSW een onderzoeksverslag (Pro Justitia van vaststellingen genoemd) op dat een minimale vermogensvoordeelberekening weergeeft, vertrekkende van het uitgangspunt dat A.R. het Belgische minimumloon voor de transportsector moet naleven. Deze berekening heeft betrekking op 39 werknemers en becijfert het vermogensvoordeel op 640.609,40 euro.

Op 16 maart 2020 stelde een onderzoeksverslag op (opnieuw Pro Justitia van vaststellingen genoemd) dat een relaas bevat van de controleactie van 23 februari 2020, dat een plaatsbeschrijving geeft van de parking aan (...), en dat een analyse bevat van de verklaringen die de vrachtwagenchauffeurs aflegden. Ook dit verslag gaat gepaard met een fotoverslag en bevat daarenboven kopij van de documenten die in de vrachtwagens werden aangetroffen. TSW geeft in dat verslag aan dat er volgens haar aanwijzingen zijn van mensenhandel door economische uitbuiting.

Voorts ging TSW ook over tot analyse van de tachograafgegevens die in de in beslag genomen vrachtwagens uitgelezen konden worden. Deze analyse toont volgens TSW aan dat de vrachtwagenchauffeurs van A. UAB hoofdzakelijk in of vanuit België opereren.

5. Op 12 mei 2020 gaf de FGP een overzicht van de vaststellingen inzake wegverkeer die in het verleden waren gedaan met betrekking tot vrachtwagens van A. UAB. Men noteerde onder andere dat er 4 vaststellingen werden gedaan inzake valse technische keuringen.

6. Op 21 augustus 2020 gaf de arbeidsauditeur aan TSW de opdracht om over te gaan tot het analyseren van de ondernemingsstructuur van A. UAB, om over te gaan tot identificatie van de bedrijfsleiding en om vervolgens ook over te gaan tot verhoor van de bedrijfsleider. In uitvoering hiervan ging TSW op 6 oktober 2020 over tot verhoor van de algemeen directeur van A. UAB, A.R. (eerste beklaagde). Naar aanleiding van dit verhoor brachten A. UAB en haar algemeen directeur stukken naar voor inzake de tewerkstelling van haar vrachtwagenchauffeurs en inzake de structuur van de onderneming.

Op 13 oktober 2021 verzocht de arbeidsauditeur een overzicht van de limosameldingen die A. UAB tot en met 23 februari 2020 had verricht. Op 9 november 2021 gaf TSW dat overzicht en een analyse ervan.

II. BEOORDELING OP STRAFGEBIED

Eerlijk proces en vermoeden van onschuld

7. De beklaagden hekelen de houding, tijdens het opsporingsonderzoek, van de politie- en inspectiediensten en van het openbaar ministerie. Zij voeren meer bepaald aan dat dat onderzoek vooringenomen, onzorgvuldig en niet objectief is gebeurd. Er werd volgens de beklaagden meteen uitgegaan van het vaststaande karakter van de vermoedelijke inbreuken. Het opsporingsonderzoek werd volgens hen enkel gevoerd met de bedoeling en op een manier om slechts belastende elementen en verklaringen te verkrijgen.

8. De rechtbank herinnert er eerst en vooral aan dat het openbaar ministerie de plicht heeft om te waken over de wettigheid van de bewijsmiddelen en de loyaliteit waarmee ze worden verzameld (artikel 28bis, §3 Sv.). Het loyaliteitsbeginsel houdt onder meer in dat alle door het openbaar ministerie verzamelde gegevens bij het strafdossier worden gevoegd, inzonderheid de gegevens à décharge. De loyauteit van het openbaar ministerie wordt vermoed, en kan enkel worden ontkracht door precieze en objectieve elementen die wijzen op een gebrek daaraan (Cass. 19 december 2012, *Arr.Cass.* 2012, afl. 12, 2891; Cass. 30 oktober 2001, *Arr.Cass.* 2001, 1815).

De rechtbank wijst er vervolgens op dat het eerlijk en onpartijdig karakter van een strafproces, zoals gewaarborgd door artikel 6.1 EVRM, in zijn geheel worden bekeken, dus rekening houdende met het volledige verloop van het strafonderzoek en de strafprocedure, en niet louter op basis van één geïsoleerd incident of één bijzonder aspect van de zaak (EHRM, 13 september 2016, Ibrahim; EHRM, 16 november 2010, Taxquet; Cass. 27 februari 2008, P.07.1485.F).

Het recht op een eerlijke behandeling van de zaak wordt dus *in globo* beoordeeld door na te gaan of het recht van verdediging is geëerbiedigd, door te onderzoeken of de vervolgte persoon de kans heeft gekregen de authenticiteit van het bewijsmateriaal te betwisten en zich tegen het gebruik ervan te verzetten, door na te gaan of de omstandigheden waarin de gegevens ten laste zijn verkregen twijfel doen rijzen over de geloofwaardigheid of de juistheid ervan, en door de invloed in te schatten van het onregelmatig verkregen bewijsmateriaal op de afloop van de strafvordering (Cass. 3 oktober 2012, *Arr.Cass.* 2012, afl. 10, 2096, concl. adv.-gen. D. vandermeersch).

9. Het loutere feit dat een politieambtenaar, een sociaal inspecteur of een lid van het openbaar ministerie op een bepaald ogenblik in strijd met artikel 6.2 EVRM een verklaring zou hebben afgelegd dat het vermoeden van onschuld miskent, leidt niet noodzakelijkerwijs tot de vaststelling dat een eerlijk en onpartijdig strafproces niet meer mogelijk was en de strafvordering niet meer zou kunnen worden uitgeoefend (cf. Cass. 17 december 2013, *Arr.Cass.* 2013, 2788).

In een recent arrest van 20 september 2022 overwoog het Hof van Cassatie het volgende met betrekking tot de woordkeuzes van het openbaar ministerie in een procedurestuk:

“De enkele omstandigheid dat het openbaar ministerie in een rechtshulpverzoek bewoordingen heeft gebruikt waarmee de te onderzoeken feiten reeds als zeker en vaststaand worden voorgesteld en zodoende het vermoeden van onschuld van een verdachte wordt miskend, heeft niet tot gevolg dat de vonnisrechter noodzakelijk moet vaststellen dat het recht van de verdachte op een eerlijk proces daardoor op onherstelbare wijze in het gedrang is gebracht. Het staat aan de vonnisrechter onaantastbaar te oordelen of een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd nog mogelijk is, waarbij hij rekening kan houden met onder meer de doorslaggevende impact van de gedraging van het openbaar ministerie op de kwaliteit van de bewijsgaring in de loop van het gehele onderzoek, de betrouwbaarheid van de uit het rechtshulpverzoek verkregen resultaten en de mogelijkheden die de verdachte nog heeft om tegenover een onpartijdige rechter effectieve tegenspraak te voeren tegen de lastens hem ingebrachte betichtingen, met inbegrip van de resultaten van het rechtshulpverzoek.”
(Cass. 20 september 2022, P.22.0879.N).

10. De rechtbank merkt op dat de beklaagden niet aantonen dat het openbaar ministerie zich deloyaal zou hebben opgesteld, in de zin dat zij gegevens of stukken zou hebben achtergehouden of thans nog zou achterhouden.

In de mate dat het betoog van de beklaagden erop neerkomt dat zij het openbaar ministerie verwijten te weinig onderzoek te hebben gedaan, merkt de rechtbank op dat het louter onzorgvuldig of onvolledig karakter van het strafonderzoek op zich niet wijst op een deloyale houding. Bij het voeren van een strafonderzoek moet het openbaar ministerie in het belang van het onderzoek ook noodzakelijkerwijs beslissingen nemen en keuzes maken inzake de inzet van mensen en middelen. Het is niet omdat het openbaar ministerie uit opportuiniteitsoverwegingen ervoor kiest slechts welbepaalde onderzoeksmiddelen in te zetten, of deze slechts beperkend inzet (zoals bijvoorbeeld het steekproefsgewijs verhoren van een beperkt aantal werknemers), dat het openbaar ministerie heeft beoogd enkel maar belastende elementen en verklaringen te vergaren.

De rechtbank benadrukt daarenboven dat in strafzaken de bewijslast van de ten laste gelegde feiten op het openbaar ministerie rust. De rechtbank onderstreept dat een eventuele onzorgvuldigheid in het onderzoek, of een eventuele onvolledigheid daarvan, in eerste instantie in het nadeel is van het openbaar ministerie, dat gebaat is bij een zorgvuldig en volledig onderzoek om het bewijs te kunnen leveren van de feiten die zij aanvoert.

De rechtbank van haar zijde zal haar beoordeling van de ten laste gelegde feiten hoe dan ook enkel kunnen steunen op de elementen die haar zijn voorgelegd en die deel uitmaken van het strafdossier. De rechtbank beoordeelt in alle objectiviteit vrij de bewijswaarde en bewijskracht ervan. De rechtbank acht zich daarbij geenszins gebonden door enige subjectieve verklaring of uitlating van een politieambtenaar, sociaal inspecteur of parketmagistraat, zo die al zou zijn gebeurd.

De beklaagden tonen trouwens niet op een overtuigende wijze aan dat de houding die de onderzoekers en het openbaar ministerie tijdens het onderzoek hebben ingenomen, en de zaken die zij in de uitoefening van hun functie in processen-verbaal, verslagen en communicatie met derden (zoals bv. de FOD Buitenlandse Zaken) hebben genoteerd, de eerlijke behandeling van de zaak op een onherstelbare wijze hebben geschaad, in die zin dat de rechtbank niet meer zou kunnen overgaan tot een objectieve en onpartijdige beoordeling van de zaak.

Dat er in die processen-verbaal, verslagen en communicaties uiting werd gegeven aan het bestaan van vermoedens of aanwijzingen van welbepaalde misdrijven is op zich niet in strijd met het vermoeden van onschuld (zie o.a. EHRM 6 februari 2007, Garycki).

Dat er door de onderzoekers in hun processen-verbaal of verslagen ter omschrijving van de volgens hen vastgestelde praktijk soms openlijk wordt gesproken van "sociale dumping" houdt geen schending in van het vermoeden van onschuld, ook al is dit een begrip met een zekere negatieve connotatie. Het loutere feit dat de onderzoekers dit begrip in de mond hebben genomen, verhindert deze rechtbank niet in alle objectiviteit en onpartijdigheid te beoordelen of de beklaagden effectief de misdrijven hebben gepleegd die hen worden ten laste gelegd.

Er vloeit ook geen schending van het vermoeden van onschuld voort uit de houding en de gezegden van een lid van het openbaar ministerie, of nog van een politie- of inspectiedienst, in een televisieprogramma dat geen betrekking had op dit dossier. Wat in die reportage is te zien, is gedaan en is gezegd, en op geen enkel ogenblik concreet betrekking heeft op de beklaagden, is zonder invloed op het verloop van het proces tegen hen, en tast de eerlijkheid daarvan op geen enkele manier aan.

Niet betalen van loon (tenlastelegging B)

11. De arbeidsauditeur vervolgt de tweede beklaagde omdat zij als werkgever aan 39 werknemers niet het correcte (minimum)loon zouden hebben betaald. De eerste beklaagde wordt vervolgd als lasthebber van de tweede beklaagde.

De arbeidsauditeur is meer bepaald van oordeel dat de beklagden aan hun werknemers een minimumloon moesten betalen overeenkomstig de toepasselijke Belgische arbeidswetgeving. Door dat niet te doen, hebben zij volgens de arbeidsauditeur een inbreuk gepleegd op artikel 162 Sociaal Strafwetboek. De arbeidsauditeur stelt zich voor zijn vordering dus op het standpunt dat de dwingende bepalingen van het Belgische arbeidsrecht van toepassing zijn op de arbeidsovereenkomsten tussen de tweede beklagde en haar werknemers.

De beklagden zijn het hier niet mee eens en stellen zich op het standpunt dat de Litouwse arbeidswetgeving van toepassing is op de desbetreffende arbeidsovereenkomsten. Zij betwisten ook dat sommige personen vermeld in de dagvaarding door hen werden tewerkgesteld.

Beoordeling van het bestaan van een arbeidsrelatie met 39 werknemers

12. De rechtbank stelt vast dat de vordering van de arbeidsauditeur betrekking heeft op 39 bij naam genoemde personen, die volgens de arbeidsauditeur werknemers waren van tweede beklagde.

De volgende stukken, die deel uitmaken van het strafdossier, laten toe te beoordelen of een persoon al dan niet een werknemer was van de tweede beklagde:

- De geschreven arbeidsovereenkomsten tussen de tweede beklagde en verschillende werknemers, met inbegrip van de bijlagen bij deze overeenkomsten;
- De A1-verklaringen van een aantal werknemers, die ook de identiteit van de werkgever vermelden;
- De betalingsbewijzen die de beklagden zelf naar voor brachten en waaruit betalingen aan sommige werknemers blijken;
- De limosa-aangiftes die de tweede beklagde verrichtte en waarin zij te kennen gaf welke van haar werknemers naar eigen zeggen tijdelijk activiteiten zouden verrichten in België;
- De tachograafgegevens die tijdens de controleactie van 23 februari 2020 vanuit de in beslag genomen vrachtwagens (trekkers) konden worden uitgelezen;
- De detacheringsbewijzen naar Frans recht van verschillende werknemers, die ook de identiteit van de werkgever en de verdere gegevens over de arbeidsovereenkomst vermelden (aanvangsdatum, loon voor de detacheringsperiode in Frankrijk).
- Een telefoonlijst van de tweede beklagde, die op 23 februari 2020 werd teruggevonden tijdens het doorzoeken van een vrachtwagen (kaft II, p. 76-77 strafdossier);
- De verklaringen van de vrachtwagenchauffeurs die tijdens de controleactie van 23 februari 2020 op de parking aan (...) in Zeebrugge werden aangetroffen, alsook deze van de vrachtwagenchauffeurs die bij een eerdere controle door de politie werden gecontroleerd, zoals bijvoorbeeld J.T. en V.E..

Voor alle werknemers, met uitzondering van R.M. leiden deze stukken tot het besluit dat zij werknemers waren van de tweede beklagde. De stukken zijn op dat gebied met elkaar overeenstemmend.

De eerste beklagde voert ten onrechte aan dat uit een limosa-aangifte niet met zekerheid kan worden afgeleid dat de tewerkstelling ook effectief plaatsvond. Immers, voor elke van de betrokken werknemers blijkt de tewerkstelling niet alleen uit een limosa-aangifte, maar ook uit andere daarmee overeenstemmende stukken. Hun tewerkstelling blijkt minstens ook steeds uit de tachograafgegevens. Drieëndertig (33) van de 38 werknemers worden daarenboven ook vermeld op een telefoonlijst van de tweede beklagde, hetgeen er wel degelijk op wijst dat zij in de organisatie werd geïntegreerd en hun tewerkstelling een aanvang nam.

De eerste beklaagde voert ook ten onrechte aan dat TSW vrachtwagenchauffeurs mee in rekening zou hebben gebracht die in het verleden een demovoertuig van Mercedes Benz hadden bestuurd, maar die niet in dienst waren bij de tweede beklaagde. De rechtbank wijst immers erop dat de desbetreffende vrachtwagen deze is met chassisnummer (...) en met kentekenplaat (...). Uit het verslag van de sociaal inspecteur van TSW blijkt dat hij voor dat voertuig enkel de tachograafgegevens van N.S. heeft uitgelezen, en dus van géén enkele andere chauffeur (zie kaft II, p. 171*verso* strafdossier). Dat deze persoon een werknemer was van de tweede beklaagde, staat zonder meer vast. De beklaagden legden voor deze persoon zelf een arbeidsovereenkomst, betalingsbewijzen van loon en een A1-verklaring voor.

Wat R.M. betreft zijn de stukken ook met elkaar overeenstemmend, maar wijzen zij erop dat zijn juridische werkgever de Litouwse onderneming W. UAB was. Hij bestuurde ook een vrachtwagen van die onderneming. Er liggen onvoldoende concrete elementen voor die toelaten te besluiten dat de beklaagden in de geïncrimineerde periode (1 januari 2015-23 februari 2020) optraden als feitelijke werkgever van deze persoon. De korte verklaring van R.M. die hij op 23 februari 2020 aflegde, en waarin hij stelde zowel voor de tweede beklaagde als voor W. UAB te werken, volstaat in het licht van alle andere voorliggende stukken niet om met de vereiste graad van zekerheid te stellen dat de beklaagden hem tewerkstelden. Ook het feit dat W. UAB een dochteronderneming is van de tweede beklaagde, is zonder verdere concrete gegevens over de wijze waarop gezag werd uitgeoefend over R.M. onvoldoende om te stellen dat de beklaagden zijn feitelijke werkgevers waren. Het is pas vanaf 30 oktober 2020 dat deze persoon met zekerheid in verband kan worden gebracht met de beklaagden. De tweede beklaagde deed voor deze werknemer immers een limosa-aangifte voor de periode vanaf dan (zie limosa-overzicht van TSW d.d. 9 november 2021, kaft II, p. 614 strafdossier).

De rechtbank besluit dan ook dat 38 van de 39 werknemers weerhouden kunnen worden. Wat R.M. betreft dringt de vrijspraak zich echter hoe dan ook op, omdat het niet is aangetoond dat de tweede beklaagde zijn werkgever was, en het ook niet is aangetoond dat de eerste en de tweede beklaagde feitelijk het werkgeversgezag over deze werknemer van W. UAB zouden hebben uitgeoefend.

Beoordeling van de toepasselijke arbeidswetgeving

13. Om te bepalen welke (dwingende) rechtsregels van toepassing zijn op een arbeidsovereenkomst, moet eerst en vooral rekening worden gehouden met ter zake geldende regels uit het internationaal privaatrecht.

In het geval er sprake zou zijn van een detachering van een werknemer, hetgeen inhoudt dat deze werknemer tijdelijk arbeid verricht in een ander land dan het land waar hij gewoonlijk werkt, dan moet ook rekening worden gehouden met de Detacheringsrichtlijn nr. 96/71, de Handhavingsrichtlijn nr. 2014/67 en de Belgische wetten die deze in onze rechtsorde omzetten, zoals de wet van 5 maart 2002 betreffende de arbeids-, loon- en tewerkstellingsvoorwaarden in geval van detachering van werknemers in België en de naleving ervan.

De rechtbank onderstreept dat het toepasselijke recht inzake arbeidsovereenkomsten niet wordt bepaald aan de hand van de Europese verordeningen nr. 883/2004 en nr. 987/09 die slechts coördinatieregels inzake sociale zekerheid voorschrijven. Een A1-document dat een instelling van sociale zekerheid in uitvoering van deze verordeningen aflevert, is zonder invloed op de vaststelling van het toepasselijke arbeidsrecht en heeft op dat vlak niet de bindende kracht die is beschreven in artikel 5 van de Verordening nr. 987/09.

14. Een arbeidsovereenkomst wordt beheerst door het recht dat de partijen zelf hebben gekozen, zonder dat die keuze echter ertoe mag leiden dat de werknemer de bescherming verliest welke hij geniet op grond van bepalingen waarvan niet bij overeenkomst kan worden afgeweken op grond van het recht dat bij gebreke aan rechtskeuze toepasselijk zou zijn (art. 8.1 Verordening 593/2008 van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I)).

Voor zover het op een individuele arbeidsovereenkomst toepasselijke recht niet door de partijen is gekozen, wordt de overeenkomst beheerst door het recht van het land waar of, bij gebreke daarvan, van waaruit de werknemer ter uitvoering van de overeenkomst gewoonlijk zijn arbeid verricht. Het land waar de arbeid gewoonlijk wordt verricht wordt niet geacht te zijn gewijzigd wanneer de werknemer zijn arbeid tijdelijk in een ander land verricht (art. 8.2 Verordening).

Indien het toepasselijke recht niet overeenkomstig het vorige lid kan worden vastgesteld, wordt de overeenkomst beheerst door het recht van het land waar zich de vestiging bevindt die de werknemer in dienst heeft genomen (art. 8.3 Verordening)

Indien uit het geheel der omstandigheden blijkt dat de overeenkomst een kennelijk nauwere band heeft met een ander dan het land waar er gewoonlijk wordt gewerkt of het land waar de vestiging van de werkgever zich bevindt, is het recht van dat andere land van toepassing (art. 8.4 Verordening).

In het arrest *Voogsgeerd* heeft het Hof van Justitie (C-384/10) benadrukt dat artikel 8 een rangorde bevat. Het Hof overwoog in die zaak meer bepaald *“dat voor de bepaling van het toepasselijke recht het voor aanknopng van de in het hoofdgeding aan de orde zijnde arbeidsovereenkomst in aanmerking komende criterium van de plaats waar de werknemer gewoonlijk zijn arbeid verricht, eerst moet worden toegepast, en dat toepassing ervan inaanmerkingneming van het subsidiaire criterium van de plaats van de vestiging die de werknemer in dienst heeft genomen, uitsluit.”* (overweging nr. 32).

Artikel 8 van de Verordening beoogt op die manier, waar mogelijk, de eerbiediging te waarborgen van de bepalingen die de bescherming van de werknemer verzekeren waarin is voorzien bij het recht van het land waarin deze zijn beroepsactiviteiten uitoefent (HvJ, gevoegde zaken C-152/20 en C-218/20, *Gruber en Samidani*, overweging nr. 26).

15. In het arrest *Koelzsch* (C-29/10) heeft het Hof van Justitie verduidelijkt dat in het geval dat een werknemer zijn werkzaamheden in meer dan één Staat verricht, het land waar de werknemer ter uitvoering van de overeenkomst gewoonlijk zijn arbeid verricht, dat is waar of van waaruit de werknemer, rekening gehouden met alle elementen die deze werkzaamheid kenmerken, het belangrijkste deel van zijn verplichtingen jegens zijn werkgever vervult. Dit moet en kan worden vastgesteld aan de hand van de volgende criteria:

- De plaats van waaruit de werknemer zijn transportopdrachten verricht;
- De plaats van waaruit de werknemer instructies voor zijn opdrachten ontvangt en zijn werk organiseert, alsmede de plaats waar zich de arbeidsinstrumenten bevinden;
- De plaatsen waar het vervoer hoofdzakelijk wordt verricht, in welke plaatsen de goederen worden gelost en naar welke plaats de werknemer na zijn opdrachten terugkeert.

Deze uitlegging werd herhaald in het reeds aangehaalde arrest *Voogsgeerd* en werd ook bevestigend aangehaald in de zaak *Ryanair-Crewlink* van het Hof van Justitie (gevoegde zaken C-168/16 et C169/16), die evenwel betrekking had op het bepalen van de bevoegde rechter op grond van de EEX-Verordening.

Het Hof van Cassatie verduidelijkte in een arrest van 16 mei 2022 dat een kwalitatieve beoordeling moet gebeuren, en dus niet louter een kwantitatieve beoordeling op basis van de arbeidstijd (Cass. S.21.0038.F, weliswaar opnieuw met betrekking tot de toepassing van hetzelfde criterium voor het bepalen van de bevoegde rechter op grond van de EEX-Verordening).

16. De rechtbank stelt in deze zaak vast dat de beklaagden slechts voor beperkt aantal van hun werknemers (12 van de 38) een schriftelijke arbeidsovereenkomst voorleggen, waaruit wel een rechtskeuze voor het Litouwse recht blijkt. Voor de andere werknemers ligt er geen bewijs van rechtskeuze voor.

Terwijl voor de eerste groep werknemers het gekozen recht in elk geval geen afbreuk kan doen aan het recht van het land waar of, bij gebreke daarvan, van waaruit de werknemer ter uitvoering van de overeenkomst gewoonlijk zijn arbeid verricht, geldt voor de tweede groep werknemers dat het toepasselijke recht hoe dan ook dat is van het land waar of, bij gebreke daarvan, van waaruit de werknemer ter uitvoering van de overeenkomst gewoonlijk zijn arbeid verricht.

Dit veronderstelt wel dat het recht waar of waaruit de werknemers gewoonlijk hun arbeid verrichten, kan worden vastgesteld. Zo niet, kan alsnog teruggevallen worden op het recht van het land waar de vestiging is gelegen die de werknemers in dienst heeft genomen.

17. De rechtbank is van oordeel dat België wel degelijk het land is van waaruit de vrachtwagenchauffeurs hun arbeid, of nog, hun beroepsactiviteiten verrichtten en dus het belangrijkste deel van hun verplichtingen tegenover hun werkgever moesten vervullen. De rechtbank wijst er hierbij op dat de meest kenmerkende verplichting van de werknemer erin bestaat arbeid te verrichten.

De rechtbank stelt met name vast:

- dat de beklaagden er de praktijk op nahielden om vrachtwagenchauffeurs “internationaal vervoer” aan te werven met de duidelijke bedoeling hen in en vanuit West-Europa te laten opereren. De plaats van tewerkstelling van deze chauffeurs was niet Litouwen. Zij hadden er noch hun uitvalsbasis, noch verzorgden zij transportopdrachten in dat land. Bij de aanwerving werd geenszins vooropgesteld dat de tewerkstelling in West-Europa slechts tijdelijk zou zijn, en gevolgd zou worden door een verdere tewerkstelling in of vanuit Litouwen. De praktijk was dus dat vrachtwagenchauffeurs werden aangeworven om uitsluitend in West-Europa beroepsactiviteiten uit te oefenen. Hoogstens was er per uitzondering eens een rit naar Litouwen voor een technische keuring van de vrachtwagen;
- dat de beklaagden in het kader van aannemingsovereenkomsten met in België gevestigde bedrijven systematisch vrachtwagenchauffeurs naar België zonden. Dit blijkt uit de limosa-aangiftes die de werkgever zelf deed. Alle in deze zaak betrokken werknemers van de tweede beklagde werden gericht naar België gezonden. In de limosa-aangiftes wordt steeds een Belgische plaats van tewerkstelling vermeld, zoals Brugge, Zeebrugge of Genk;

- dat deze werkwijze ertoe leidde dat de vrachtwagenchauffeurs met een minibus doorgaans naar België werden gebracht, om vervolgens hier de vrachtwagen over te nemen die hen was toegewezen. Vanaf dan konden zij transportopdrachten beginnen uitvoeren. Dat de werknemers in de praktijk soms ook eens in een ander land (Nederland [Rotterdam]) hun arbeidspresaties aanvatten, doet geen afbreuk aan de vaststelling dat het steeds was om vervolgens ingeschakeld te worden voor transporten van en naar België (met name de P&O-lijn tussen Zeebrugge en Rotterdam);
- dat de opdracht van deze chauffeurs er meer bepaald in bestond hier in België goederen op te laden, hoofdzakelijk in de haven van Zeebrugge, om deze vervolgens van daaruit naar een andere bestemming in België te vervoeren, of desgevallend naar Nederland, Frankrijk, Duitsland of Italië. Deze transportopdrachten leidden, zoals gezegd, steeds terug naar België. Dat er vaste lijnen vanuit België waren, blijkt niet alleen uit de verklaringen van verschillende chauffeurs, maar ook blijkt uit de instructies voor het tanken van brandstof, teruggevonden in een in beslag genomen vrachtwagen. De nadruk wordt immers gelegd op het voltanken in België, en het net gepast tanken in andere landen om terug de Belgische grens te bereiken (kaft II, p.107-110 strafdossier). Werknemer C.V. verklaarde bijvoorbeeld: *“Ik werk op lijn ECS (...). Ik ken enkele lijnen: ECS, P&O, Cobelfret en indorama en er zijn nog andere”*;
- dat deze manier van werken inhield dat de vrachtwagenchauffeurs gedurende lange periodes van meerdere weken in België en naburige landen verbleven en werkten. Tijdens die weken waren er steeds momenten van terugkeer naar België, en meer in het bijzonder ook de haven van Zeebrugge, hetgeen de vrachtwagenchauffeurs ook regelmatig ertoe bracht te overnachten op een parking in de haven. Het was dus voornamelijk in België, vanuit hun vrachtwagen (trekker) dat de werknemers van de tweede beklagde hun werk organiseerden. In sommige van de in beslag genomen vrachtwagens werden stempels op naam van de werkgever teruggevonden. Dit liet de vrachtwagenchauffeurs toe op de baan, ook in België, namens hun werkgever documenten af te stempelen. Dat de vrachtwagenchauffeurs zich uit de aard van hun activiteiten soms ook eens in een ander land dan België bevonden en bij gelegenheid daar moesten overnachten, doet geen afbreuk aan de vaststelling dat zij volop instonden voor transporten van en naar België;
- dat de vrachtwagenchauffeurs tijdens hun periode van tewerkstelling via een tablet verdere opdrachten en instructies ontvingen op de plaats waar ze zich op dat moment bevonden, zonder dat dit ooit Litouwen was. Belangrijker nog, zij bezorgden administratieve documenten aan hun werkgever door deze via de minibus vanuit België naar Litouwen te laten transporteren;
- dat de vrachtwagenchauffeurs bij het eindigen van hun periode van tewerkstelling naar huis terugkeerden; hetgeen voor sommigen inhield dat zij niet naar hun woonplaats in Litouwen terugkeerden, maar onderweg afstapten om verder te reizen naar hun woonplaats in een ander land buiten de EU. Er was dus na een periode van arbeid in en vanuit België geen noodzakelijke terugkeer naar Litouwen om zich daar nog te kwijten van eventuele verdere verplichtingen ten aanzien van de werkgever.

Voornoemde feitelijke vaststellingen leiden ook tot het besluit dat Litouwen geenszins kan opgevat worden als het land waarmee de arbeidsovereenkomst een nauwere band heeft in de zin van artikel 8.4 Rome I-Verordening, zelfs als kozen de partijen voor de toepassing van het Litouwse arbeidsrecht en zelfs als zijn de werknemers sociaal verzekerd in Litouwen, omdat hun werkgever daar zijn zetel heeft. Het staat immers vast dat de werknemers slechts sporadisch op de zetel van het bedrijf in Litouwen kwamen. Vele werknemers hadden niet de Litouwse nationaliteit en hadden daar ook geen reële verblijfplaats.

18. De vaststelling dat België voor de betrokken vrachtwagenchauffeurs het land van gewoontelijke tewerkstelling was, leidt ertoe:

- dat, bij ontstentenis van rechtskeuze, het Belgische arbeidsrecht in zijn geheel van toepassing is op de arbeidsovereenkomst;
- dat, in geval van rechtskeuze voor het Litouws recht, niettemin de Belgische rechtsregels moeten toegepast worden waarvan volgens het Belgische arbeidsrecht niet bij overeenkomst kan worden afgeweken.

De rechtbank onderstreept dat het gaat om een integrale toepassing van de dwingende bepalingen van de Belgische arbeidswetgeving (behoudens indien het recht dat de partijen zouden hebben gekozen gunstiger zou zijn). Het gaat dus niet om een toepassing van de Belgische arbeidswetgeving overeenkomstig de detacheringsrichtlijn nr. 96/71 en de wet van 5 maart 2002 tot omzetting van die richtlijn. Het is in deze zaak immers niet zo dat de vrachtwagenchauffeurs gewoonlijk zijn tewerkgesteld in een ander land dan België en dus slechts tijdelijk in België werkten. Dit is nochtans vereist om van een detachering te kunnen spreken (cf. Art. 2.1 detacheringsrichtlijn en art. 2, 2° detacheringwet, en de criteria daar vermeld om de tijdelijkheid van een tewerkstelling in een ander land te beoordelen).

Dat de beklaagden limosa-aangiftes deden voor hun werknemers, doet geen afbreuk aan de feitelijke vaststelling dat deze werknemers gewoonlijk vanuit België werkten, en hier niet slechts tijdelijk kwamen werken, in afwijking van een andere, gewoontelijke plaats van tewerkstelling. Het valt trouwens op dat de A1-verklaringen die voor de vrachtwagenchauffeurs werden afgeleverd, evenmin gewag maken van een detachering, maar daarentegen vooropstellen dat de werknemer in twee of meer lidstaten werkzaam zal zijn, met vaak als algemene, vage formule "*chauffeur werkt voor LT werkgever in EU,...*".

Toepassing van de Belgische regels inzake het minimumloon

19. De regels inzake het minimumloon van het land waar de werknemer zijn arbeid gewoonlijk (heeft) verricht, kunnen worden opgevat als bepalingen waarvan niet bij overeenkomst kan worden afgeweken op grond van het recht dat toepasselijk zou zijn geweest bij gebreke van een rechtskeuze (HvJ, C-152/20 en C-218/20, *Gruber en Samidani*).

CAO's die het minimumloon vaststellen zijn naar Belgisch recht van dwingend recht (cf. Art. 51 CAO-wet; Arbh. Luik 23 september 1993, *JTT* 1995, 12; Arbrb. Brussel 3 november 1986, *JTT* 1987, 243).

Aangezien het in België de sociale partners zijn die het minimumloon vastleggen, bepalen ook zij wat de inhoud is van dit minimumloon, en welke bestanddelen er hiervoor in aanmerking worden genomen (art. 4 CAO nr. 43 van de Nationale Arbeidsraad inzake het gemiddeld minimum maandinkomen). Bij ontstentenis van een in paritair comité gesloten andersluidende collectieve arbeidsovereenkomst, heeft het gemiddeld minimum maandinkomen betrekking op alle elementen van het loon die verband houden met de normale arbeidsprestaties waarop de werknemer rechtstreeks of onrechtstreeks ten laste van zijn werkgever recht heeft. Deze elementen omvatten onder meer het loon in geld of in

natura, het vast of veranderlijk loon alsmede de premies en voordelen waarop de werknemer recht heeft ten laste van de werkgever uit hoofde van zijn normale arbeidsprestaties, dit wil zeggen de prestaties die in de arbeidsovereenkomst en in de collectieve arbeidsovereenkomsten vermeld zijn en die per onderneming in het arbeidsreglement werden gepreciseerd (artikel 5 cao nr. 43).

Volgens de commentaar bij het voornoemde artikel is het criterium voor de inschakeling van premies en andere voordelen in het gemiddeld minimummaandinkomen het recht dat de werknemer daarop, rechtstreeks of onrechtstreeks ten laste van de werkgever, kan laten gelden krachtens de normale arbeidsprestaties die hij verricht. Moet en mag volgens de sociale partners niet in rekening worden gebracht: *“de bedragen die gelden als terugbetaling van kosten die de werknemer heeft verricht om zich van zijn woonplaats naar zijn werkplaats te begeven, alsook de kosten die ten laste van zijn werkgever vallen”*. Hiermee wordt aansluiting gezocht bij het loonbegrip uit het socialezekerheidsrecht (art. 19, §2 KB ter uitvoering van de RSZ-wet), hoewel het onbetwist is dat het arbeidsrechtelijk loonbegrip een autonoom karakter heeft en dus ook een eigen invulling moet krijgen.

In een arrest van 9 oktober 2009 oordeelde het Arbeidshof van Luik dan ook dat om te bepalen of het sectorale minimumloon werd gerespecteerd, enkel rekening moet worden gehouden met het loon in de enge zin. Niet alleen kostenvergoedingen, maar ook voordelen verworven krachtens de arbeidsovereenkomst, mogen volgens het Arbeidshof niet meegeteld worden (*JTT 2010, 5*). Deze rechtbank sluit zich aan bij deze benadering.

20. De beklagden betogen ten onrechte dat de dagvergoedingen die zij aan haar vrachtwagenchauffeurs hebben betaald, mee in rekening moeten worden gebracht om te beoordelen of zij het toepasselijke Belgische minimumloon respecteerden.

De beklagden halen om te beginnen ten onrechte artikel 3.7 van de detacheringsrichtlijn nr. 96/71, artikel 5 (oud) en artikel 6/1 (nieuw) van de detacheringwet van 5 maart 2002 als rechtsgrond hiervoor aan. Deze bepalingen, met inbegrip van deze inzake de toeslagen die rechtstreeks verbonden zijn aan de detachering, zijn enkel van toepassing in geval een werknemer slechts tijdelijk arbeidsprestaties levert in België, en dus niet wanneer een werknemer gewoonlijk vanuit België werkt.

Het is dan ook geheel ten onrechte dat de eerste beklagde deze wetgeving aanhaalt en verwijst naar wijzigingen in de wetgeving om zich vervolgens te beroepen op de toepassing van de mildere wetgeving die nog niet van toepassing was op het ogenblik van de feiten. De eerste beklagde verwijst ook ten onrechte naar de rechtspraak van het Hof van Justitie, die uitlegging geeft aan artikel 3.7 van de detacheringsrichtlijn nr. 96/71.

Om dezelfde redenen is er ook geen reden om een prejudiciële vraag te stellen aan het Hof van Justitie over de (verdere) interpretatie van artikel 3.7 van de detacheringsrichtlijn nr. 96/71 inzake toeslagen voor terbeschikkingstelling en de mate waarin bewijs moet worden geleverd van eventuele kosten die verband houden met de detachering.

21. Voorts is het zo dat de dagvergoedingen vanuit het oogpunt van het toepasselijke recht, met name de dwingende Belgische arbeidswetgeving in zijn geheel, niet kunnen opgevat worden als (verdoken) loon. Uit de stukken die voorliggen, in het bijzonder de schriftelijke arbeidsovereenkomsten en de loonbrieven van een aantal werknemers, en ook de attesten inzake de toekenning van dagvergoedingen, blijkt zeer duidelijk dat de tweede beklagde zich ertoe verbond deze vergoedingen te betalen bovenop het prestatieloon en deze ook heeft betaald als vergoedingen bovenop het loon, vrijgesteld van fiscale en sociale bijdragen:

- Zo bevatten de voorgelegde arbeidsovereenkomsten naast een beding over het loon, ook een beding (art. 5.3) dat specifiek betrekking heeft op dagvergoedingen en de omvang ervan;
- Zo vermelden de loonbrieven enkel het prestatieloon, zonder vermelding van enige dagvergoeding (zie bv. Kaft II, p. 83-85 strafdossier)
- Zo bevat het dossier voor werknemer Y.P. een bewijs van de uitbetaalde lonen enerzijds en de uitbetaalde dagvergoedingen anderzijds, met bij het loon een vermelding van de ingehouden fiscale en sociale bijdragen, terwijl dat niet het geval is voor de dagvergoedingen (kaft II, p. 130 strafdossier).

De dagvergoedingen zijn duidelijk vergoedingen, die ook in Litouwen vrijgesteld zijn van fiscale en sociale bijdragen, net omdat zij gelden als een forfaitaire vergoeding voor de kosten van huisvesting, maaltijden en transport voor werknemers die in het buitenland werkzaam zijn (zie Resolutie nr. 526 van de Litouwse regering van 29 april 2004 betreffende de betaling van dagvergoedingen en andere reiskosten, terug te vinden op <https://www.e-tar.lt/portal/en/legalAct/TAR.E356C85AC1C6>). De beklagden kunnen in die omstandigheden niet ernstig voorhouden dat het om loon zou gaan.

22. De rechtbank komt op basis van de voorliggende stukken en de daarop vermelde cijfergegevens tot het besluit dat de tweede beklagde aan haar werknemers enkel het Litouwse minimumloon betaalde, desgevallend verhoogd met een coëfficiënt, wat echter nog steeds een maandloon opleverde dat lager was dan het minimumloon dat in België van toepassing is voor vrachtwagenchauffeurs. De feiten voorwerp van tenlastelegging B zijn, behoudens wat R.M. betreft, bewezen.

De feiten kunnen zowel aan de eerste als de tweede beklagde toegerekend worden. Zoals hierboven toegelicht was de tweede beklagde de juridische werkgever van de 38 betrokken werknemers en rustte op haar de verplichting om het loon correct te betalen, overeenkomstig de toepasselijke wetgeving en overeenkomstig de toepasselijke loonbarema's. De eerste beklagde is algemeen directeur van de tweede beklagde. Het was en is zijn verantwoordelijkheid om de onderneming zo te organiseren, onder andere op het gebied van personeelsbeleid, dat aan de werknemers ook effectief het correcte loon wordt betaald. Hij liet dit na.

Het niet aangeven van een werknemer via Dimona (tenlastelegging A)

23. De arbeidsauditeur vervolgt de beklagden ook voor het niet (tijdig) aangeven van een tewerkstelling van 39 werknemers voorafgaand aan hun indiensttreding, de eerste als werkgever, de tweede als lasthebber van de werkgever.

Op die manier pleegden zij volgens de arbeidsauditeur een inbreuk op de artikelen 4 tot 8 van het Koninklijk besluit van 5 november 2002 tot invoering van een onmiddellijke aangifte van tewerkstelling. De artikelen 4 en 7/1 van dit KB verplichten elke werkgever om een welbepaald aantal gegevens mee te delen aan de RSZ, afhankelijk van de sector en het soort tewerkstelling. Dit moet gebeuren via de dimona-applicatie die wordt beheerd door de RSZ. De wettelijk vereiste gegevens moeten overeenkomstig artikel 8 van het KB uiterlijk op het tijdstip waarop de werknemer zijn prestaties aanvat aan deze instelling worden meegedeeld.

De beklagden betwisten op zich niet dat zij geen dimona-aangiftes deden voor hun werknemers, maar voeren aan dat dit niet nodig was omdat zij beschikten over A1-verklaringen voor hun werknemers, te meer het Hof van Cassatie in een arrest van 2 februari 2016 had geoordeeld dat de dimona-aangifteverplichting een regel van sociale zekerheid is, zodat een (buitenlandse) werkgever – gelet op het bindend karakter van een A1-verklaring – geen dimona-aangifte moet doen wanneer hij beschikt over zodanige verklaring.

24. De rechtbank merkt eerst en vooral op dat in zoverre de strafvervolgning ook betrekking heeft op R.M., dat om dezelfde redenen als hierboven vermeld in randnummer 12 de vrijspaak zich opdringt. Deze persoon was in de geïncrimineerde periode géén werknemer van de tweede beklaagde, en stond ook feitelijk niet onder het gezag van de eerste of de tweede beklaagde.

25. De rechtbank merkt voorts op dat de dimona-aangifteverplichting een maatregel is die niet uitsluitend tot het socialezekerheidsrecht behoort (Cass. 19 april 2022, *JTT* 2022, 253). Het is een maatregel die ertoe strekt de naleving en de handhaving van zowel de Belgische arbeidswetgeving als de Belgische socialezekerheidswetgeving te waarborgen. Een A1-document ontslaat een werkgever dus niet zonder meer van de verplichting om zodanige aangifte te doen.

De dimona-aangifteverplichting betreft echter wel een verplichting die een werkgever heeft ten aanzien van de overheid, en regelt dus niet de wederzijdse rechten en verplichtingen van de partijen bij de (arbeids)overeenkomst. De toepassing van de dimona-aangifteverplichting wordt bijgevolg niet bepaald door de Rome I-Verordening inzake het recht dat van toepassing is op overeenkomsten. Deze verordening bepaalt immers slechts het toepasselijke recht op gebied van uitlegging en nakoming van de overeenkomst, de gevolgen van een contractuele tekortkoming en de vaststelling van schade, de verschillende wijzen waarop verbintenissen tenietgaan, de verjaring, het verval van rechten en de gevolgen van de nietigheid van de overeenkomst (art. 10.1 Rome I-Verordening; Cass. 18 juni 2018, *RW* 2018-19, 978).

Het dimona-KB is, in samenlezing met de Sociale Documentenwet, een wet van politie en veiligheid. Dit blijkt uit het algemene opzet en de doelstellingen van die verplichting en de context waarin zij is tot stand gekomen (zie nuttig voor deze criteria: HvJ, C-149/18, *Da Silva Martins*). Door aan werkgever de verplichting op te leggen een dimona-aangifte te doen wil de overheid immers illegale arbeid en zwartwerk bestrijden, meer bepaald door aan de bevoegde sociale inspectiediensten, ter vervanging van het vroegere personeelsregister, een instrument te verschaffen dat de controle op de toepassing van de sociale wetgeving vergemakkelijkt. Op die manier staat de dimona-aangifte ten dienste van het handhaven en vrijwaren van de sociale en economische organisatie van het land.

De dimona-aangifteverplichting is hoe dan ook een verplichting waarvan niet bij overeenkomst kan afgeweken worden (cf. artikel 8 Rome I-verordening). Het is daarenboven ook een bepaling van bijzonder dwingend recht in de zin van artikel 9 Rome I-verordening. Het is met name een bepaling waaraan een land zoveel belang hecht voor de handhaving van zijn openbare belangen zoals zijn politieke, sociale of economische organisatie, dat zij moet worden toegepast op elk geval dat onder de werkingssfeer ervan valt, ongeacht welk recht overeenkomstig de verordening van toepassing is op de overeenkomst.

Dit neemt niet weg dat de toepassing van een nationale regel, al dan niet op grond van artikel 9 Rome I-verordening, wel moet gebeuren in overeenstemming met de beginselen van vrij verkeer eigen aan de Europese rechtsorde en de Europese interne markt (zie nuttig: HvJ, C-184/12, *Unamar*. Zie ook HvJ, gevoegde zaken C-369/96 en C-376/96, *Arblade*). Zolang zij niet Europeesrechtelijk zijn geregeld, kunnen nationale controlemaatregelen inzake de arbeidswetgeving dus vrij worden gedefinieerd, maar wel met eerbiediging van het EU-Verdrag en de algemene beginselen van het Unierecht (zie nuttig: HvJ, C-315/13, *Thermotec*).

Een buitenlandse werkgever die werknemers in dienst neemt die hij gewoonlijk in of vanuit België tewerkstelt, moet een dimona-aangifte doen voor deze werknemers, dit in tegenstelling tot:

- een buitenlandse werkgever die naar aanleiding van een detachering slechts tijdelijk werknemers in België tewerkstelt, en die er mede omwille van het vrij verkeer van diensten en artikel 9 van de Handhavingsrichtlijn nr. 2014/67 slechts toe gehouden is – behoudens wettelijke uitzondering – een limosa-aangifte te doen,

- een buitenlandse werkgever die een werknemer in het kader van de uitvoering van zijn arbeidsprestaties door België laat reizen zonder dat er een nauwe band met het land ontstaat. In dat laatste geval is er bij ontstentenis van een detachering zelfs geen verplichting om een limosa-aangifte te doen (zie nuttig: HvJ, C-16/18, Dobersberger. Zie nu ook art. 4, 8° Detacheringswet voor in België doorreizende vrachtwagenchauffeurs).

Geen van beide uitzonderingssituaties is aan de orde voor de werknemers van de tweede beklagde. De werknemers werkten wel degelijk gewoonlijk vanuit België, en niet louter in het kader van een detachering of een doorreis doorheen België.

Ten slotte merkt de rechtbank nog op dat de beklagden hoe dan ook niet voor alle werknemers een A1-document voorleggen. Dit is slechts het geval voor 12 werknemers. Voor de andere werknemers staat het dus niet met zekerheid vast dat er een A1-document werd afgeleverd. De beklagden kunnen zich voor die laatste werknemers niet beroepen op de bindende kracht van het A1-document.

26. De tweede beklagde voert ten onrechte aan dat toepassing moet worden gemaakt van het algemeen rechtsbeginsel van de retroactiviteit van de mildste strafwet.

Het niet-naleven van de dimona-aangifteverplichting is sedert 1 juli 2011 strafbaar op grond van artikel 181 Sociaal Strafwetboek en sedert 1 mei 2016 op grond van artikel 181, §1, 1° Sociaal Strafwetboek (zie wet van 29 februari 2016). De strafbaarstelling werd – behoudens een hernummering – niet gewijzigd, noch wat betreft de concrete gedraging of nalatigheid die zij strafbaar stelt, noch wat betreft de straffen die daarop zijn gesteld.

Het algemeen rechtsbeginsel van de retroactiviteit van de mildste strafwet heeft enkel en alleen betrekking op opeenvolgende wetwijzigingen. Dat beginsel houdt niet in dat een beklagde zich in zijn voordeel kan beroepen op een welbepaalde interpretatie van de wet, die in het verleden werd voorgehouden en voor hem gunstiger is, zelfs al gaat die (achterhaalde) interpretatie uit van het Hof van Cassatie.

De rechtbank wijst erop dat het Gentse hof van beroep al sinds 2017 van oordeel is dat een A1-verklaring niet kan verhinderen dat een (buitenlandse) werkgever een dimona-aangifte moet doen, zo de toepassingsvoorwaarden van het KB Dimona zijn vervuld, net omdat de dimona-aangifteverplichting een handhavingsmaatregel is, die het socialezekerheidsrecht overstijgt (Gent, 19 oktober 2017, *NjW* 2017, 801; Gent 21 januari 2021, *RABG* 2021, 1060; Gent 17 december 2020, *RABG* 2021, 1070).

De tweede beklagde maakt ook helemaal niet aannemelijk dat het arrest van het Hof van Cassatie haar, of haar juridische adviseurs, ertoe heeft gebracht te dwalen over de verplichting die op haar rustte om een dimona-aangifte te doen voor de werknemers die zij vanuit België tewerkstelde.

27. Het staat derhalve vast dat de beklagden, die nalieten voor hun werknemers dimona-aangiftes te doen een inbreuk pleegden op artikel 181, §1, 1° Sociaal Strafwetboek. De feiten voorwerp van tenlastelegging A zijn, behoudens wat R.M. betreft, bewezen.

De feiten kunnen zowel aan de eerste als de tweede beklagde toegerekend worden. Zoals hierboven toegelicht was de tweede beklagde de juridische werkgever van de 38 betrokken werknemers en rustte op haar de verplichting om de noodzakelijke, verplichte aangiftes te doen, overeenkomstig de toepasselijke wetgeving.

De eerste beklagde is algemeen directeur van de tweede beklagde. Het was en is zijn verantwoordelijkheid om de onderneming zo te organiseren, onder andere op het gebied van personeelsbeleid, zodat alle noodzakelijke en vereiste aangiftes worden gedaan. Hij liet dit na, en dit resulteerde in een praktijk waarbij vanuit de tweede beklagde systematisch, doch geheel ten onrechte, limosa-aangiftes werden gedaan voor de werknemers, waarvan men zeer goed wist dat de werknemers niet louter tijdelijk in België werden tewerkgesteld.

Mensenhandel (tenlastelegging C)

28. Het openbaar ministerie vervolgt de beklaagden voor het misdrijf mensenhandel, zoals omschreven in artikel 433*quinquies* Strafwetboek, dit met betrekking tot 39 slachtoffers. Er is volgens deze strafbepaling onder andere sprake van mensenhandel wanneer een persoon zich schuldig maakt aan de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, het nemen of de overdracht van de controle over hem met als doel het verrichten van werk of het verlenen van diensten, in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid. Het misdrijf veronderstelt dus een concrete handeling (werving, vervoer, overbrenging, etc.) met een concrete bedoeling, die onder meer kan bestaan in het (willen) uitbuiten van arbeidskrachten. Het misdrijf mensenhandel is om die reden een misdrijf dat zich kenmerkt door een bijzonder opzet.

De rechtbank onderstreept dat er sprake kan zijn van het misdrijf mensenhandel wanneer is aangetoond dat in hoofde van de dader de bedoeling bestond om personen economisch uit te buiten, ook al is het door omstandigheden niet reëel en effectief gekomen tot een situatie van uitbuiting (*Parl. St. Kamer 2004-2005, nr. 1560/1, 20; Cass. 5 juni 2018, NC 2019, 541*). Omgekeerd is het zo dat het misdrijf niet is voltrokken louter en alleen omdat er sprake is van het verrichten van arbeid in mensonwaardige omstandigheden. Het moet wel degelijk vaststaan dat in hoofde van de dader de bedoeling bestond om de betrokken personen in die omstandigheden aan het werk te zetten. Dit bijzonder opzet kan wel worden afgeleid uit de materiële feiten, zoals ze zich voordoen of hebben voorgedaan (*Parl. St. Kamer 2004-2005, nr. 1560/1, 20. Zie ook Cass. 8 oktober 2014, Arr.Cass. 2014, 2103*).

Dwang is geen constitutief bestanddeel van het misdrijf, doch slechts een verzwarende omstandigheid (cf. Rb. West-Vlaanderen (afd. Kortrijk) 23 oktober 2017, *RABG 2019, 244*). Toestemming met de voorgenomen of daadwerkelijke uitbuiting is zonder invloed op het bestaan van het misdrijf (art. 433*quinquies*, §1, 2de lid Sw.)

29. Bij de invoering van artikel 433*quinquies* Strafwetboek benadrukte de wetgever dat het loutere feit dat een tewerkstelling niet in overeenstemming is met de (toepasselijke) sociale wetgeving op zich niet gelijkstaat met het verrichten van arbeid in strijd met de menselijke waardigheid. Zwartwerk, of zelfs de illegale tewerkstelling van een buitenlandse onderdaan, vereenzelvigt zich dus niet zomaar met economische uitbuiting via arbeid (*Parl. St. 2004-2005, nr. 1560/1, 19*).

Volgens de wetgever kunnen de volgende elementen wijzen op mensonwaardige omstandigheden:

- Een loon dat kennelijk niet in verhouding staat tot het zeer grote aantal verrichte arbeidsuren, eventueel zonder rustdag, of het verstrekken van niet-betaalde diensten, met als maatstaf het gemiddeld maandelijks minimuminkomen zoals bedoeld in een in de Nationale Arbeidsraad gesloten collectieve arbeidsovereenkomst;
- Een arbeidsklimaat dat kennelijk niet in overeenstemming is met de normen opgelegd in de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Dat artikel 433^{quinquies} Strafwetboek handelingen bestraft die bedoeld zijn om één of meerdere personen arbeid te laten verrichten in strijd met de menselijke waardigheid, kan volgens deze rechtbank in de Belgische rechtsorde niet los gezien worden van artikel 23 van de Grondwet dat bepaalt dat iedereen het recht heeft om een menswaardig leven te leiden, hetgeen inzonderheid ook de volgende rechten omvat:

- het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en op een billijke beloning;
- het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen;
- het recht op sociale zekerheid;
- het recht op bescherming van de gezondheid.

Artikel 23 Gw. verankert met andere woorden het beginsel dat arbeid waardig moet zijn. Arbeid is waardig wanneer deze kan worden verricht in omstandigheden van vrijheid, billijkheid en veiligheid (cf. Rapport van de directeur-generaal van de IAO, *Decent work*, Internationale Arbeidsconferentie, Geneve, 87ste sessie (1999)).

30. De rechtbank stelt vast dat de arbeidsauditeur van oordeel is dat er voor de ruime periode van 1 januari 2015 tot en met 23 februari 2020 ten aanzien van 39 werknemers sprake is van mensenhandel door economische uitbuiting, omdat:

- er op de parking aan (...) sprake is van erbarmelijke verblijfsomstandigheden;
- de vrachtwagenchauffeurs hun lange weekendrust op een niet-toegelaten plaats moeten nemen, terwijl dispatchers met werkgeversgezag op dat moment kunnen zien wanneer de chauffeurs zich toch op een andere plaats bevinden en zo aan de chauffeurs hun bewegingsvrijheid ontnemen;
- de werknemers, die geen EU-burger zijn, zich in een preciaire verblijfstoestand bevinden, waarbij voor hun inschrijving in Litouwen gebruik wordt gemaakt van een *pro forma* inschrijving op het adres van een hotel;
- het ondernemings- en kostenmodel dat de beklaagden hanteren en dat leidt tot abnormaal profijt doordat zij onder de normale marktprijs werken;
- de bedreigingen en het uitoefenen van druk ten overstaan van de arbeidskrachten en de handhavingsdiensten de chauffeurs bevreesd maken om te spreken.

31. De rechtbank merkt met betrekking tot deze verschillende aangevoerde “indicatoren” van mensenhandel het volgende op:

31.1. De politie- en inspectiediensten gingen enkel en alleen op 23 februari 2020 over tot een concreet onderzoek van de (leef)omstandigheden op de parking aan (...) in Zeebrugge. In de dagen en weken ervoor verrichtte de politie wel observaties, maar die beperkten zich tot het noteren van kentekenplaten en het beschrijven, in algemene termen en vanop afstand, dat vrachtwagenchauffeurs zich “warm gekleed” ophielden op de parking.

Een eenmalige controle op een parking laat niet toe het dan verkregen beeld te extrapoleren naar een periode van méér dan 5 jaar, te meer geen enkele van de werknemers die op 23 februari 2020 op de parking werd aangetroffen in het kort verhoor concrete verklaringen aflegde over de toestand op de parking in Zeebrugge, en vooral sinds wanneer dat zo was. Wel integendeel, uit de verklaring van C.V. kan met zekerheid worden afgeleid dat de chauffeurs in het verleden op een andere parking stonden, zoals de beklaagden ook aanvoeren. Dit blijkt ook uit het verhoor van de eerste beklaagde.

De verklaring van de eerste beklagde dat de toestand op de parking in Zeebrugge vroeger anders was en dat men vroeger wel toegang had tot een bijhorend gebouw op die parking, dat echter werd afgesloten, is aannemelijk. De politie- en inspectiediensten deden daar geen enkel onderzoek naar. Geconfronteerd met dit verweer, gelastte ook de arbeidsauditeur geen enkel verder onderzoek om hierover klaarheid te scheppen.

Op die manier blijft het onduidelijk sinds wanneer de toestand op de parking is zoals hij werd vastgesteld naar aanleiding van de controle van 23 februari 2020.

In elk geval kan de periode van incriminatie per slachtoffer niet ruimer worden genomen dan de periode dat zij voor de beklagden hebben gewerkt, wat voor sommigen hoe dan ook beperkt is tot slechts enkele maanden. Zo bijvoorbeeld verklaarde M.V. slechts sinds 21 november 2019 voor de beklagden te werken, wat strookt met zijn schriftelijke arbeidsovereenkomst, die voorligt.

31.2. Uit de verklaringen van verschillende vrachtwagenchauffeurs kan wel worden afgeleid dat zij heel vaak moesten overnachten in hun vrachtwagen, ook voor hun lange weekendrust. Dit is het gevolg van een samenloop van twee factoren:

- de lange periodes van enkele weken dat zij in België en de naburige landen waren om te werken, zonder dat zij naar huis konden. Dit is uit zijn aard een lastig arbeidsregime, dat zwaar weegt op het sociaal leven van een werknemer, die voor vele weken ontheemd is en afgezonderd is van gezin, vrienden en familie. Zodanig arbeidsregime is echter niet ongewoon in de sector van het internationaal vervoer en is ook niet verboden. Dit zwaar arbeidsregime wordt gecompenseerd door een aansluitende verlofperiode van enkele weken. Alle verhoorde chauffeurs verklaarden dat zij over zo een verlofperiode beschikten;
- de beperktheid van de voorzieningen die de werkgever hen verschafte om een lange weekendrust uit de vrachtwagen te kunnen nemen. Er is wel sprake van het gebruik van faciliteiten in Rotterdam en Genk (zie verklaringen van KM., CV., O.Y.), maar het staat evenzeer vast dat de vrachtwagenchauffeurs zich geregeld ophielden in Zeebrugge, waarvan het onbetwistbaar vaststaat dat er vanaf een bepaald ogen-blik géén faciliteiten meer aanwezig waren, behalve een mobiel toilet;

Ter terechtzitting benadrukten de eerste beklagde en zijn raadsman op uitdrukkelijke vraag van de rechtbank dat dit toilet niet door de werkgever werd geplaatst. Dit komt erop neer dat de beklagden in Zeebrugge eigenlijk uit eigen initiatief geen enkele faciliteit ter beschikking stelden aan hun werknemers, ook al zijn ze er onmiskenbaar van op de hoogte dat hun chauffeurs werken vanuit Zeebrugge en daar geregeld vertoeven.

Er was dus tijdens de tewerkstelling van de vrachtwagenchauffeurs bij herhaling sprake van een overtreding van het verbod om de normale wekelijkse rusttijd in de zin van artikel 8.6 Verordening nr. 561/2006 in de vrachtwagencabine te nemen. Zoals het Hof van Justitie in het arrest *Vaditrans* duidelijk maakt is een vrachtwagencabine, hoe goed deze ook is uitgerust, geen passend en geschikte accommodatie om de normale wekelijkse rusttijd door te brengen (arrest C-102/16).

Het is echter niet omdat de dispatcher van de werkgever aangeeft op welke parking de normale wekelijkse rusttijd moet worden genomen, of via gps-tracking op hoogte is van de plaats waar die rusttijd wordt genomen, dat daaruit voortvloeit dat de vrachtwagenchauffeurs tijdens de rustperiode in hun bewegingsvrijheid worden beknot. Uit geen enkele verklaring blijkt dat de vrachtwagenchauffeurs hun vrachtwagen niet mochten verlaten en tijdens de rustdag van hun werkgever in de buurt van hun vrachtwagen moesten blijven.

Ook is het op basis van de foto's niet komen vast te staan dat de vrachtwagenchauffeurs gebruik maakten van voertuigen die onvoldoende waren uitgerust, in die mate dat louter erin (moeten) overnachten mensonterend was, zonder hierbij te ontkennen dat overnachten in een voertuig per definitie lastiger is dan gemiddeld.

3.3. Het is ook zo dat de beklagden, niettegenstaande zij zich het imago van sociaal verantwoordelijke ondernemers willen aanmeten, kiezen en hebben gekozen voor een bedrijfsmodel dat een concurrentieel voordeel wil halen uit de toepassing van de Litouwse sociale wetgeving. Dit laat hen toe scherpere prijzen aan te bieden dan welbepaalde concurrenten. De analyse die de politie op dat vlak uitvoerde, is voldoende overtuigend. De beklagden brengen geen argumenten naar voor die die analyse ontcrachten.

Het betoog van de beklagden dat zij er door hun aannemers toe gedwongen worden aan die scherpe prijzen hun diensten aan te bieden, overtuigt niet. De rechtbank wijst erop dat de tweede beklagde een grote onderneming is, met dito omzet en een groot aantal werknemers in dienst (zie de informatie die zij daarover zelf in conclusie verschaftte). Het is niet ernstig voor te houden dat A. UAB over geen enkele onderhandelingsmacht zouden beschikken ten aanzien van haar opdrachtgevers, te meer zij geenszins exclusief voor één opdrachtgever actief is, ook niet in België. Uit de stukken blijkt dat de contractvoorwaarden ook effectief na onderhandelingen en besprekingen worden vastgesteld, zodat de tweede beklagde geenszins een "zwakke contractspartij" kan worden genoemd. De tweede beklagde maakt steeds opnieuw de beleidsmatige keuze om haar diensten aan te bieden aan een prijs waarover zij vrij heeft kunnen onderhandelen.

In de mate dat het concurrentieel voordeel voortvloeit uit de toepassing van de Litouwse fiscale en socialezekerheidswetgeving, dringt de vaststelling zich op dat het openbaar ministerie de toepassing van die wetgeving niet betwist. Dat concurrentieel voordeel is dus rechtmatig verkregen. In de mate dat het concurrentieel voordeel voortvloeit uit de toepassing van de Litouwse arbeidswetgeving, en meer bepaald de Litouwse loonvoorwaarden, is het concurrentieel voordeel wel onrechtmatig. De rechtbank stelde hierboven immers reeds vast dat uit de feitelijke omstandigheden immers voortvloeit dat de vrachtwagenchauffeurs van de tweede beklagde gerechtigd waren op toepassing van de Belgische loonvoorwaarden.

Het loutere feit ongunstigere loonvoorwaarden toe te passen en daarbij de Belgische minimumlonen te miskennen, wijst op zich echter nog niet op mensenhandel door economische uitbuiting, te meer uit het strafonderzoek niet blijkt dat de beklagden aan hun werknemers moedwillig loon aan hun werknemers willen ontzeggen, maar vooral verkeren in de misplaatste overtuiging dat zij met recht en reden toepassing kunnen maken van de Litouwse arbeidswetgeving.

31.4. Wat de aangevoerde preciaire verblijfstoestand van de chauffeurs betreft, merkt de rechtbank op dat deze indicator niet kan gelden voor de vrachtwagenchauffeurs van Litouwse nationaliteit (N.M., N.S., G.D.) of de werknemers die ingezetene zijn van Litouwen en daar ook daadwerkelijk hun verblijfsadres hebben (C.V., die al 10 jaar voor de firma werkt en op 1 kilometer van de firma woont).

Wat als indicator voor het misdrijf mensenhandel daarenboven relevant is, en dan voornamelijk als verzwarende omstandigheid, is het misbruik maken van de preciaire verblijfstoestand van het slachtoffer, en dus niet louter de materiële vaststelling dat een persoon zich in een preciaire verblijfstoestand bevindt (zie art. 433septies, 2° Sw. en omzendbrief COL 10/2004 inzake het opsporings- en vervolgingsbeleid betreffende mensenhandel, p. 2)

Het staat vast, en het wordt als dusdanig door de beklaagden ook niet betwist dat zij niet-EU-onderdanen rekruteren, hiervoor een arbeidsvergunning aanvragen bij de Litouwse overheid en in het kader van die procedure voor elke werknemer een adres in Litouwen opgeven, waar deze personen eigenlijk niet hun verblijfsplaats hebben. Het gaat om het adres van een hotel. Uit het strafdossier blijkt echter dat deze werkwijze, met name het inschrijven van werknemers op het adres van een hotel, niet onwettig is. De beklaagden maakten gebruik van een leemte, of minstens een laksheid in de Litouwse regelgeving om op een rechtsgeldige manier arbeidsvergunningen voor niet-EU onderdanen te bekomen. Uit geen enkel element van het dossier blijkt dat zij als dusdanig misbruik maakten van de preciaire verblijfstoestand om aan die vrachtwagenchauffeurs arbeidsvoorwaarden op te leggen, die anders of nadeliger waren dan deze die werden bepaald voor de Litouwse werknemers.

31.5. Ten slotte wijst de rechtbank er op dat, wat de vermeende bedreigingen en druk betreft, enkel druk en bedreigingen uitgeoefend op de slachtoffers een indicator kunnen zijn van mensenhandel. Dat de beklaagden, op het ogenblik dat zij door de politie en/of de arbeidsauditeur werden verdacht van sociaalrechtelijke inbreuken en mensenhandel:

- zich argwanend en contesterend opstelden ten aanzien van de politie, bijvoorbeeld doordat één van hun medewerkers het doen en laten van de politie wou filmen (zie PV FGP van 28 februari 2020, kaft I, p. 158 strafdossier),
- via diplomatieke weg uitleg wensten te bekomen over de acties van het Belgische openbaar ministerie,

zijn geen bedreigingen ten aanzien van de vermoedelijke slachtoffers.

Voorts moet de rechtbank vaststellen dat de stelling van het openbaar ministerie hoofdzakelijk steunt op de verklaring van een Nederlandse vakbondsafgevaardigde. Op 28 februari 2020 noteert een inspecteur van de FGP met name in een proces-verbaal: *“Wij vernemen van L. [vakbondsafgevaardigde] dat 1 van de vrachtwagenchauffeurs bedreigingen zou ontvangen hebben van de mannen die meegekomen zijn vanuit LITOUWEN. Het zouden verbale dreigementen zijn in de zin van dat ze hun werk zullen kwijtgeraken en hun loon niet krijgen van deze week, als ze nog zouden communiceren met de vakbonden. (...) De mannen uit LITOUWEN (...) zouden getracht hebben om in te praten op de chauffeurs om geen documenten in te vullen. Volgens L. kregen alle chauffeurs tijdens het invullen van de papieren, telefoon van hun werkgever met tevens dreigementen dat ze hun werk zouden verliezen (sic) en/of geen geld zouden krijgen en hun hotel zelf zouden moeten betalen”*. Noch deze vakbondsafgevaardigde, noch de vrachtwagenchauffeurs waarnaar hij verwees, werden daaropvolgend verhoord over de aangevoerde feiten. Deze beweringen werden met andere woorden niet verder onderzocht, zodat het bewijs daarvan niet kan worden aangenomen.

De vaststelling dringt zich daarenboven op dat geen enkele van de verhoorde werknemers verklaarde druk of bedreigingen van zijn werkgever te ondervinden. Enkel N.M. verklaarde dat veel chauffeurs schrik hebben om hun job te verliezen en niet alles zullen vertellen. Ook dit levert echter nog geen bewijs op van het actief uitoefenen van druk of het actief uiten van bedreigingen. Het is immers allesbehalve ongewoon, ook in normale omstandigheden en zonder enige druk van de werkgever, dat een werknemer terughoudendheid aan de dag legt om verklaringen af te leggen tegen de eigen werkgever.

32. Alle omstandigheden in acht genomen, en ook rekening houdende met het beperkt onderzoek dat werd gevoerd naar de verschillende indicatoren van mensenhandel, komt de rechtbank tot het besluit dat het onvoldoende is aangetoond dat de beklaagden de bedoeling hadden om hun werknemers aan het werk te zetten in omstandigheden die in strijd zijn met de menselijke waardigheid.

Op grond van het strafonderzoek kan hoogstens worden besloten dat de beklaagden, voor een periode die voor de meeste werknemers aanzienlijk korter is dan degene vermeld in de dagvaarding, kozen voor een bedrijfsmodel dat in West-Europa enkel maar winstgevend kon zijn door vrachtwagenchauffeurs ten onrechte aan Litouwse loonvoorwaarden te laten werken. Die winst maximaliseerden de beklaagden verder nog door slechts minimaal te investeren in faciliteiten voor hun chauffeurs, zodat deze zich ertoe genoodzaakt zagen bijna systematisch in hun vrachtwagencabine te overnachten. Zoals de arbeidsauditeur aanstipt, valt dit onder de noemer "*sociale dumping*". Dit vormt bij ontstentenis van andere elementen echter op zich nog geen mensenhandel door economische uitbuiting, te meer uit die twee elementen alleen niet de bewuste bedoeling kan worden afgeleid om de werknemers in mensonwaardige omstandigheden tewerk te stellen en hen op die manier economisch uit te buiten (zie en vgl. Corr. Gent 19 mei 2014, onuitg. maar aangehaald door eerste beklagde in zijn syntheseconclusie, p. 62).

Zoals hierboven reeds aangestipt, vloeit de toepassing van de Litouwse arbeidswetgeving niet op aantoonbare wijze voort uit een uitbuitingspolitiek, maar is deze veeleer het gevolg van de misplaatste overtuiging bij de beklaagden dat zij hun werknemers in België aan de Litouwse arbeidsvoorwaarden konden tewerkstellen.

Wat de toestand op de parking in Zeebrugge betreft, zoals die op 23 februari 2020 werd vastgesteld, is de rechtbank van oordeel dat de beklaagden vooral een gebrek aan doortastendheid toonden om de problemen op te lossen, die zich daar stelden, met name het gebrek aan faciliteiten. Die problemen kunnen hen niet onbekend zijn geweest. Zij lieten de situatie met andere woorden verglijden. Het vergde een tussenkomst van de politie- en inspectiediensten om daar (op het Belgische grondgebied) komaf mee te maken. Een onvoldoende doortastend optreden of het laten verglijden van een toestand die het welzijn van de werknemers aanbelangt, wijst echter nog niet op het bijzonder opzet werknemers aan te werven en/of te vervoeren om hen in mensonwaardige omstandigheden aan het werk te zetten.

De rechtbank houdt wat dit laatste betreft rekening met het feit dat de tweede beklagde in Rotterdam en Genk wel degelijk schikkingen trof opdat de werknemers zouden beschikken over faciliteiten. Ook het voorstel van (mogelijke) opdrachtgever W. om een loods met faciliteiten (tegen betaling) ter beschikking te stellen van de chauffeurs van tweede beklagde, werd door deze onderneming niet van de hand gewezen. Wel integendeel, men gaf uitdrukkelijk te kennen dat dit een zeer interessant voorstel was (zie stukken eerste beklagde). Dit sterkt de rechtbank in de overtuiging dat er bij de tweede beklagde geen bewust, veralgemeend beleid bestond om aan de werknemers – als onderdeel van een uitbuitingspolitiek – de nodige faciliteiten te ontfemen.

33. De rechtbank spreekt de beklaagden vrij voor tenlastelegging C.

Verhoren van de werknemers als getuigen à décharge

34. De rechtbank is van oordeel dat zij de voorgaande besluiten kan bereiken zonder dat het verhoor van alle werknemers zich opdringt. De rechtbank gaat dus niet in op het verzoek van de eerste beklagde om alle werknemers te verhoren.

Het is inderdaad zo dat eenieder die wegens een strafbaar feit wordt vervolgd het recht heeft getuigen à décharge te ondervragen of te doen ondervragen (art. 6.3.d EVRM). Het betreft echter geen absoluut of onbepaald recht. Het komt aan de beklagde toe aan te tonen en te motiveren dat het horen van een getuige à décharge noodzakelijk is voor de waarheidsvinding (Cass. 11 oktober 2022, P.22.0982.N; Cass. 21 december 2021, P.21.0055.N).

Een beklagde die wil dat een getuige wordt gehoord in het bijzijn van de rechter die over zijn zaak oordeelt, moet dat duidelijk, precies en ondubbelzinnig vragen. Het enkele feit dat een beklagde de rechter verzoekt om een dergelijke onderzoeksdaad, houdt dan ook niet in dat die rechter dat verzoek moet beoordelen aan de hand van de criteria vooropgesteld door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (Cass. 23 maart 2021, *NC* 2021, 348).

Is dat wel het geval, dan beoordeelt de rechter of (i) er ernstige redenen zijn voor het niet-horen van de getuige, of (ii) de belastende verklaring het enige of doorslaggevende element is waarop de schuldigverklaring steunt, of (iii) er voor het niet-kunnen ondervragen van de getuige voldoende compenserende factoren zijn met inbegrip van sterke procedurele waarborgen, tenzij één van de criteria van dermate overwegend belang is dat dit criterium volstaat om uit te maken of het strafproces in zijn geheel beschouwd al dan niet eerlijk verloopt (Cass. 15 juni 2021, *NC* 2022, 383).

Het staat aan de rechter vrij om daarover te oordelen, waarbij hij er dient over te waken dat het recht van de beklagde op een eerlijk proces in zijn geheel beschouwd niet in het gedrang wordt gebracht. De rechter moet zijn beslissing over het al dan niet horen van de getuigen à décharge steunen op concrete omstandigheden die hij aanwijst (Cass. 11 oktober 2022, P.22.0982.N; Cass. 21 december 2021, P.21.0055.N).

35. De rechtbank merkt op:

- dat in de mate dat de beklaagden werden vrijgesproken voor welbepaalde feiten, in het bijzonder mensenhandel door economische uitbuiting, er geen reden en geen belang meer bestaat in een verhoor à décharge van de werknemers;
- dat in de mate dat de beklaagden een verhoor verzoeken van werknemers die tijdens het opsporingsonderzoek niet werden verhoord, de vaststelling zich opdringt dat deze personen géén belastende verklaringen aflegden tegen de beklaagden, zodat de rechtbank zich logischerwijs ook niet op enige verklaring van die personen heeft gesteund;
- dat de rechtbank niettemin zonder gerede twijfel op grond van de stukken uit het strafdossier, zoals hierboven uitgelegd en toegelicht, tot het besluit is kunnen komen dat deze personen door de beklaagden gewoonlijk vanuit België werden tewerkgesteld;
- dat het besluit dat de rechtbank bereikte op grond van die stukken werd versterkt en bevestigd door de verklaringen van werknemers, zonder dat die verklaringen het enige element zijn waarop de rechtbank zich steunt, laat staan dat enkel deze verklaringen doorslaggevend zouden zijn geweest om tot het desbetreffende besluit te komen;
- dat de beklaagden met geen enkel concreet element of argument aantonen dat de werknemers die niet werden verhoord, verklaringen zullen afleggen die een ander licht zullen werpen op de zaak. Hun betoog beperkt er zich toe in het algemeen te bekritisieren dat niet alle werknemers werden verhoord, zonder de concrete noodzaak daarvan aan te tonen in het licht van de stukken van het strafdossier;
- dat de beklaagden evenmin met enig concreet element of argument aantonen dat een nieuw verhoor van de werknemers, die tijdens het opsporingsonderzoek al werden verhoord, van aard zal kunnen zijn een volledig nieuw of ander licht te werpen op de stukken die reeds voorliggen en waarop de rechtbank haar oordeel baseerde. Het is niet omdat een werknemer slechts kort werd verhoord, of omdat een werknemer – naast het verhoor – met hulp en

bijstand van een vakbond ook nog een (voor de beklaagden belastende) verklaring van benadeelde persoon opstelde, dat daaruit zonder meer kan worden afgeleid dat het verhoor door TSW enkel à charge werd uitgevoerd. De rechtbank hield bij haar beoordeling van de zaak in elk geval bij voorrang rekening met de verklaringen die de werknemers met bijstand van een beëdigde tolk aflegden aan een sociaal inspecteur van TSW. Deze komen de rechtbank immers als het meest betrouwbaar voor;

- dat van de werknemers die wel werden verhoord, er zich trouwens verschillende burgerlijke partij hebben gesteld. Een burgerlijke partij is een partij in het geding, en dus geen afwezige getuige. Een burgerlijke partij neemt actief deel aan het tegensprekelijk debat, ten bewijze hiervan hun vertegenwoordiging op zitting door raadslieden, die ook namens hen concludeerden. In die conclusies hebben deze burgerlijke partijen andermaal hun visie gegeven over de zaak en hebben zij de inhoud van hun eerdere verklaringen bevestigd. In de mate dat hun betoog in conclusie afweek van de verklaringen afgelegd tijdens het opsporingsonderzoek, was de rechtbank op basis van de stukken van het strafdossier bij machte dat te doorzien en daarmee rekening te houden, en deed zij dat ook;
- dat de beklaagden ten slotte tijdens het opsporingsonderzoek de gelegenheid kregen om verweer te voeren en stukken naar voor te brengen, zowel naar aanleiding van de inbeslagname van vrachtwagens als naar aanleiding van het verhoor van de eerste beklaagde. De beklaagden maakten ook gebruik van die gelegenheid. Ook tijdens de procedure voor deze rechtbank kregen de beklaagden ruim de gelegenheid om verweer te voeren met betrekking tot de inhoud van het strafdossier, dat ook de verklaringen van de verhoorde werknemers bevat. Zij konden dus ten volle hun recht van verdediging uitoefenen.

Straftoemeting

Algemeen

36. De beklaagden maakte zich schuldig aan sociaalrechtelijke misdrijven (tenlasteleggingen A en B). Deze houden wat de eerste beklaagde betreft verband met de manier waarop hij een onderneming leidde, zonder voldoende oog te hebben voor de correcte toepassing van de sociale wetgeving. Wat de tweede beklaagde betreft houden zij verband met de wijze waarop deze rechtspersoon omgaat met de toepassing van de sociale wetgeving, wetgeving die zij met haar personeels- en tewerkstellingsbeleid miskende. De misdrijven gaan voor beide beklaagden uit van eenzelfde opzet.

De rechtbank legt overeenkomstig artikel 65, 1ste lid Sw. slechts een straf op voor het sociaalrechtelijk misdrijf waarop de zwaarste straf is gesteld, in dit geval het misdrijf vervat onder de tenlastelegging A, met betrekking tot 38 werknemers.

Beide beklaagden pleegden inbreuken op de sociale wetgeving die objectief gezien ernstig zijn. Het tijdig en stipt melden van een indiensttreding van een werknemer is een absolute vereiste om de handhaving van de arbeidswetgeving mogelijk te maken voor werknemers die gewoonlijk in of vanuit België werken. Het is de meest essentiële verplichting ter bestrijding van zwartwerk en sociale fraude en waarborgt ook dat de werknemers de rechten kunnen genieten waarvan zij titularis zijn. Beide beklaagden hebben de rechten van hun werknemers miskend door hun te weinig loon te betalen. Op die manier hebben zij aan de werknemers de tegenwaarde ontzegd van de arbeid die zij voor de onderneming hebben verricht, arbeid die waardevol en noodzakelijk was voor de beklaagden om hun onderneming te kunnen ontplooien, om een omzet te draaien en om winst na te streven.

De eerste beklagde heeft een blanco strafregister. De tweede beklagde werd in 2015 eenmalig veroordeeld voor een verkeersovertreding. Zij komen bijgevolg in aanmerking voor de gunst van het uitstel van tenuitvoerlegging van de straf.

37. Alle voormelde elementen samengenomen, oordeelt de rechtbank dat voor de eerste beklagde de hierna bepaalde gevangenisstraf en geldboete passend voorkomt teneinde hem voldoende bewust te maken van de ernst van de door hem gepleegde feiten en verdere herhaling in de toekomst te vermijden. De rechtbank verleent hierbij een volledig uitstel van tenuitvoerlegging voor de gevangenisstraf en een gedeeltelijk uitstel van tenuitvoerlegging voor de geldboete.

Wat de tweede beklagde betreft oordeelt de rechtbank dat de hierna bepaalde geldboete passend voorkomt teneinde deze onderneming voldoende bewust te maken van de ernst van de door hem gepleegde feiten en verdere herhaling in de toekomst te vermijden. De rechtbank verleent ook hier gedeeltelijk uitstel van tenuitvoerlegging van de straf.

Verbeurdverklaring

38. Het openbaar ministerie vordert in hoofde van de tweede beklagde schriftelijk de bijzondere verbeurdverklaring van een bedrag van respectievelijk 640.609,40 EUR uit hoofde van tenlastelegging B.

Het komt inderdaad gepast voor de vermogensvoordelen verkregen uit het voornoemde misdrijf verbeurd te verklaren. De tweede beklagde verschaften zichzelf door deze besparing immers een concurrentieel voordeel, dat in het teken stond van het vergaren en maximaliseren van bedrijfswinsten. Misdaad mag niet lonen.

De arbeidsauditeur ging, op grond van een verslag van TSW, over tot een correcte begroting van het genoten vermogensvoordeel. De rechtbank sluit zich dus aan bij die begroting, die terughoudend en voorzichtig is, die steunt op de gegevens van het strafdossier en die dus wel degelijk een juiste weergave vormt van het genoten vermogensvoordeel.

De kritiek die de tweede beklagde uitoefent op die berekening, overtuigt niet.

39. Aangezien deze vermogensvoordelen niet meer in het vermogen van de beklagde kunnen worden aangetroffen, wordt de bijzondere verbeurdverklaring overeenkomstig artikel 43bis, 2de lid Sw. bij equivalent uitgesproken.

Evenwel, een bijzondere verbeurdverklaring van 640.609,40 EUR zou in het licht van alle omstandigheden, rekening houdende met de persoon van de tweede beklagde, onevenredig zijn ten opzichte van het wettig doel dat ermee wordt nagestreefd. Het komt de rechtbank derhalve gepast voor de bijzondere verbeurdverklaring naar billijkheid en evenredigheid te herleiden tot 598.000 EUR, bedrag dat in de plaats werd gesteld van de trekkers die tijdens het strafonderzoek in beslag werden genomen door het openbaar ministerie.

III. BEOORDELING OP BURGERLIJK GEBIED

De vorderingen van de burgerlijke partijen

40. De burgerlijke rechtsvordering kan terzelfdertijd en voor dezelfde rechters vervolgd worden als de strafvordering (art. 4 VT. Sv.).

De rechtbank is niet bevoegd om te oordelen over de vordering van een burgerlijke partij, wiens vordering steunt op feiten die geen deel uitmaken van de strafvordering of waarvoor vrijspraak is verleend. Om schadevergoeding te kunnen toekennen moet de strafrechter vaststellen dat de schade voortvloeit uit het bewezen verklaarde misdrijf dat het voorwerp van de vervolging uitmaakt.

De rechtbank merkt op dat L.V. zich burgerlijke partij stelt terwijl hij onder geen enkele van de tenlasteleggingen in de dagvaarding wordt vermeld als één van de betrokken werknemers. De beklaagden worden dus niet vervolgd voor misdrijven ten aanzien van hem, zodat hij zijn burgerlijke vordering ook niet kan enten op de huidige strafvordering tegen de beklaagden. Zijn burgerlijke partijstelling is niet ontvankelijk.

Voor het overige zijn de vorderingen van de burgerlijke partijen (dus met uitzondering van L.V.) wel ontvankelijk.

41. De burgerlijke partijen die een schadevergoeding vorderen op grond van artikel 1382-1383 BW (oud) moeten naast de fout, die bestaat uit het bewezen verklaarde misdrijf, ook hun schade bewijzen, alsook het oorzakelijk verband tussen de fout(en) en de schade.

De rechtbank verleent vrijspraak verleent voor tenlastelegging C. De vorderingen die zich hierop enten zijn ongegrond.

De rechtbank stelt voorts vast dat de beklaagden te weinig loon hebben betaald aan de burgerlijke partijen (met uitzondering van L.V.), met name door een loon conform de Litouwse wetgeving te betalen, desgevallend verhoogd met een coëfficiënt, zonder het Belgische minimumloon te betalen (tenlastelegging B). Deze schade is zeker en vaststaand, en niet louter hypothetisch zoals de tweede beklaagde voorhoudt.

De vaststelling dat noch de sociaal inspecteur van de inspectiedienst TSW, noch de burgerlijke partijen overgingen tot een definitieve begroting van de schade die bestaat uit loonverlies, houdt niet in dat dat loonverlies niet zeker en vaststaand zou zijn, maar enkel dat er nog onduidelijkheid bestaat over het precieze bedrag ervan.

De schade (het loonverlies) staat ook onmiskenbaar in oorzakelijk verband met de fout die de beklaagden hebben begaan.

42. De rechtbank is van oordeel dat de schade provisioneel kan worden begroot op het bedrag dat de sociaal inspecteur van TSW met de nodige terughoudendheid en voorzichtigheid becijferde. Het gaat om de volgende bedragen:

- voor N.S.: 55.607,31 euro bruto;
- voor N.M.: 55.607,31 euro bruto;
- voor G.D.: 69.201,05 euro bruto;
- voor C.V.: 55.607,31 euro bruto;
- voor H.A.: 22.846,60 euro bruto;
- voor M.V.: 2.569,85 euro bruto;

Wat S.V. betreft, neemt de rechtbank er akte van dat thans slechts nog wordt gevorderd dat de burgerlijke belangen zouden worden aangehouden, omdat er onduidelijkheid zou bestaan over de vraag of hij zijn vordering nog steeds handhaaft.

De rechtbank acht de hierboven aangehaalde bedragen een billijke provisionele begroting van de schade die deze werknemers leden, en ziet geen reden om deze vergoeding met een welbepaald percentage of een welbepaald bedrag te verhogen, louter op grond van de overweging van de burgerlijke partijen dat hun reële schade wel degelijk hoger is, omdat hen welbepaalde vergoedingen en kosten andere dan loon niet werd uitbetaald. De rechtbank merkt op dat in de mate dat de vordering betrekking heeft op vergoedingen en kosten andere dan loon, dat dan wel rekening moet worden gehouden met de dag- en kostenvergoedingen die de werknemers effectief ontvingen, en die bijvoorbeeld betaald worden met eenzelfde finaliteit als de ARAB-vergoeding, die ook een kostenvergoeding is. De betaalde dagvergoedingen moeten op dit punt wel worden verdisconteerd om te bepalen of de werknemers ter zake te weinig ontvingen.

43. De rechtbank houdt zijn beslissing over de definitieve begroting van de schade aan. Het komt aan de burgerlijke partijen toe, als partijen die ter zake de bewijslast dragen, om over te gaan tot een definitieve begroting van de schade.

Zij voeren weliswaar terecht aan dat de beklagden, als werkgevers, moeten meewerken aan de bewijsvoering (cf. Art. 8.4, 3de lid nieuw BW), maar deze plicht gaat niet zover als zou het de burgerlijke partijen ontslaan van hun bewijslast en hen zou vrijstellen van de minste concrete inspanning om over te gaan tot een definitieve begroting van schade.

44. De arbeidsauditeur vraagt voor recht te zeggen dat de verbeurdverklaarde sommen zouden worden toegewezen aan de burgerlijke partijen, dit ten belope van hun burgerlijke vorderingen.

Ingeval de verbeurdverklaarde zaken aan de burgerlijke partij toebehoren, zullen zij aan haar worden teruggegeven. De verbeurdverklaarde zaken zullen haar eveneens worden toegewezen ingeval de rechter de verbeurdverklaring uitgesproken heeft omwille van het feit dat zij goederen en waarden vormen die door de veroordeelde in de plaats gesteld zijn van de zaken die toebehoren aan de burgerlijke partij of omdat zij het equivalent vormen van zulke zaken in de zin van het tweede lid van dit artikel (art. 43bis, 3de lid Sw.).

De rechtbank merkt op dat de geldsom die de beklagden wisten te besparen door aan hun werknemers te weinig loon te betalen als dusdanig niet op een onderscheiden, identificeerbare manier werden teruggevonden. Het is daarom dat de rechtbank de verbeurdverklaring per equivalent uitspreekt, equivalent dat werd samengesteld door eerst trekkers in beslag te nemen, waarvoor vervolgens een geldsom in de plaats werd gesteld. Het is ook niet aangetoond dat de beklagden de trekkers aankochten met het geld dat zij bespaarden door aan hun werknemers minder loon te betalen. Enkel in dat geval zouden deze goederen (of de waarde ervan) na inbeslagname en verbeurdverklaring toegewezen kunnen worden aan de burgerlijke partij. De rechtbank spreekt in deze zaak met andere woorden geen verbeurdverklaring uit van zaken die als dusdanig aan de burgerlijke partij toebehoren. Verbeurdverklaarde zaken die niet aan de burgerlijke partij toebehoren kunnen haar niet worden toegewezen (Cass., 18 april 2006, *Arr.Cass.* 2006, 877). De rechtbank wijst de vordering van de arbeidsauditeur in die zin dan ook af.

Overige burgerlijke belangen

De bewezen verklaarde misdrijven kunnen mogelijk nog andere schade hebben veroorzaakt dan deze hierboven reeds beschreven. Daarom houdt de rechtbank ook de overige burgerlijke belangen ambtshalve aan.

TOEGEPASTE WETTEN

De rechtbank houdt rekening met de volgende artikelen die de bestanddelen van de misdrijven en de strafmaat bepalen, en het taalgebruik in gerechtszaken regelen:

Gelet op de hiernavolgende artikelen, door de Voorzitter aangeduid :

artikelen 40, 42, 43, 65 en 100 van het strafwetboek;

artikelen 1382 en 1383 van het burgerlijk wetboek;

artikelen 44 en 45 van het strafwetboek;

artikelen 11, 12, 14, 31, 36, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

artikelen 162, 182, 184, 185, 189, 190, 191, 194, 195, 226, 227 en 282 van het wetboek van strafvordering.

artikelen 8 en 14 van de wet van 29 juni 1964;

artikel 155 van het Gerechtelijk Wetboek;

alsmede alle overige in de dagvaarding vermelde en hiervoor aangehaalde en bewezen wetsartikelen.

De rechtbank recht doende op tegenspraak

Op strafgebied

Ten aanzien van R.A., eerste beklagde

Verklaart de tenlasteleggingen A voor zover deze betrekking hebben op R.M. en B voor zover deze betrekking hebben op R.M. en C niet bewezen.

Spreekt beklagde vrij voor de voormelde tenlasteleggingen en ontslaat hem dienvolgens van rechtsvervolging uit hoofde van de voormelde tenlasteleggingen, zonder kosten.

Stelt vast dat er geen afzonderlijke kosten werden uitgegeven uit hoofde van de tenlasteleggingen waarvoor beklagde werd vrijgesproken.

Verklaart de tenlasteleggingen A behalve voor zover deze betrekking hebben op R.M. en B behalve voor zover deze betrekking hebben op R.M. bewezen in hoofde van beklagde.

Veroordeelt beklagde uit hoofde van de gezamenlijk bewezen verklaarde feiten van de voormelde tenlasteleggingen, met toepassing van artikel 65, eerste lid, van het Strafwetboek, tot:

een **gevangenisstraf van zes (6) maanden**

en

een **geldboete van zeshonderd (600,00) euro**, te verhogen met zeventig (70) opdecimen, hetzij x acht (8), met toepassing van artikel 234, §1, tweede lid, van het Sociaal Strafwetboek vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, hetzij x achtendertig (38) en aldus gebracht op honderd tweeëntachtig duizend vierhonderd (182.400,00) euro, met uitstel zoals hierna bepaald.

Boete vervangbaar bij gebreke van betaling binnen de wettelijke termijn door een gevangenisstraf van 3 maanden.

Gelast dat de tenuitvoerlegging van bovenstaande gevangenisstraf én geldboete zal **uitgesteld** worden voor de duur van **drie (3) jaar**, ter uitzondering van driehonderd (300,00) euro effectief, te verhogen met zeventig (70) opdecimen, hetzij x acht (8), met toepassing van artikel 234, §1, tweede lid, van het Sociaal Strafwetboek vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, hetzij x achtendertig (38) en aldus gebracht op éénennegentig duizend tweehonderd (91.200,00) euro, gelet op artikel 8 der wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie en binnen de perken van artikel 14 van dezelfde wet.

Veroordeelt R.A. tot betaling van:

- een bijdrage van 1 maal 200,00 EUR, zijnde de som van 1 maal 25,00 EUR verhoogd met 70 opdecimen, ter financiering van het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en de occasionele redders
- een bijdrage van 24,00 EUR aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijnsbijstand
- een vaste vergoeding voor beheerskosten in strafzaken. Deze vergoeding bedraagt 58,24 EUR
- de kosten van de strafvordering tot op heden begroot op ½ van 107,76 EUR, zijnde 53,88 EUR.

Ten aanzien van Buitenlandse onderneming A. UAB, tweede beklagde

Verklaart de tenlasteleggingen A voor zover deze betrekking hebben op R.M. en B voor zover deze betrekking hebben op R.M. en C niet bewezen.

Spreekt beklagde vrij voor de voormelde tenlasteleggingen en ontslaat hem dienvolgens van rechtsvervolgung uit hoofde van de voormelde tenlasteleggingen, zonder kosten.

Stelt vast dat er geen afzonderlijke kosten werden uitgegeven uit hoofde van de tenlasteleggingen waarvoor beklagde werd vrijgesproken.

Verklaart de tenlasteleggingen A behalve voor zover deze betrekking hebben op R.M. en B behalve voor zover deze betrekking hebben op R.M. bewezen in hoofde van beklagde.

Veroordeelt beklagde uit hoofde van de gezamenlijk bewezen verklaarde feiten van de voormelde tenlasteleggingen, met toepassing van artikel 65, eerste lid, van het Strafwetboek, tot:

een **geldboete van drie duizend (3.000,00) euro**, te verhogen met zeventig (70) opdecimen, hetzij x acht (8), met toepassing van artikel 234, §1, tweede lid, van het Sociaal Strafwetboek vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, hetzij x achtendertig (38) en aldus gebracht op negen honderd twaalf duizend (912.000,00) euro, met uitstel zoals hierna bepaald.

Gelast dat de tenuitvoerlegging van bovenstaande geldboete zal **uitgesteld** worden voor de duur van **drie (3) jaar**, ter uitzondering van zeshonderd (600,00) euro effectief, te verhogen met zeventig (70) opdecimen, hetzij x acht (8), met toepassing van artikel 234, §1, tweede lid, van het Sociaal Strafwetboek vermenigvuldigd met het aantal betrokken werknemers, hetzij x achtendertig (38) en aldus gebracht op honderdtweëntachtig duizend vierhonderd (182.400,00) euro, gelet op artikel 8 der wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie en binnen de perken van artikel 14 van dezelfde wet.

Verklaart overeenkomstig de artikelen 42, 3° en 43bis van het Strafwetboek een bedrag van vijfhonderd achtennegentig duizend (598.000,00 euro) verbeurd in het vermogen van beklagde.

Zegt voor recht dat de lastens beklagde in beslag genomen en op rekening van het COIV gestorte gelden ten bedrage van 598.000,00 euro tot beloop van het verbeurd verklaard bedrag mogen worden toegerekend.

Veroordeelt Buitenlandse onderneming A. UAB tot betaling van:

- een bijdrage van 1 maal 200,00 EUR, zijnde de som van 1 maal 25,00 EUR verhoogd met 70 opdecimen, ter financiering van het Fonds tot hulp aan de slachtoffers van opzettelijke gewelddaden en de occasionele redders
- een bijdrage van 24,00 EUR aan het Begrotingsfonds voor juridische tweedelijnsbijstand
- een vaste vergoeding voor beheerskosten in strafzaken. Deze vergoeding bedraagt 58,24 EUR
- de kosten van de strafvordering tot op heden begroot op $\frac{1}{2}$ van 107,76 EUR, zijnde 53,88 EUR.

Op burgerlijk gebied

Verklaart de vorderingen van de burgerlijke partij L.V. niet ontvankelijk

Verklaart de vorderingen van de burgerlijke partijen N.S., N.M., G.D., C.V., H.A., M.V. en S.V. ontvankelijk.

Wijst de vorderingen van de burgerlijke partijen N.S., N.M., G.D., C.V., H.A., M.V. af als ongegrond, voor zover deze betrekking hebben op tenlastelegging C.

Verklaart de vorderingen van de burgerlijke partijen N.S., N.M., G.D., C.V., H.A., M.V. gegrond in de volgende mate en voor zover deze betrekking hebben op tenlasteleggingen A en B, en veroordeelt eerste en tweede beklagde solidair tot betaling aan:

- N.S.: 55.607,31 euro bruto provisioneel;
- N.M.: 55.607,31 euro bruto provisioneel;
- G.D.: 69.201,05 euro bruto provisioneel;
- C.V.: 55.607,31 euro bruto provisioneel;
- H.A.: 22.846,60 euro bruto provisioneel;
- M.V.: 2.569,85 euro bruto provisioneel;

Houdt de verdere beslissingen omtrent de intresten en de kosten, met inbegrip van de rechtsplegingsvergoeding, aan.

Houdt de burgerlijke belangen inzake S.V. aan;

Houdt de overige burgerlijke belangen, voor zover deze niet reeds middels huidig vonnis beoordeeld werden, verder aan overeenkomstig artikel 4 VT. SV.

***

Alles wat voorafgaat werd, overeenkomstig de bepalingen van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken, in het Nederlands behandeld.

Dit vonnis is in openbare zitting uitgesproken **10 maart 2023** door de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Brugge, zeventiende kamer, samengesteld uit:

D.P.- rechter in de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Brugge, die de kamer voorziet;

D.L.- rechter in de rechtbank van eerste aanleg West-Vlaanderen, afdeling Brugge;

N.K. - rechter bij de arbeidsrechtbank Gent, afdeling Brugge;

In aanwezigheid van H.S., substituut-arbeidsauditeur te Gent, afdeling Brugge;

Met bijstand van griffier H.M.

In toepassing van artikel 782bis, eerste lid Gerechtelijk Wetboek wordt het vonnis uitgesproken door de voorzitter van de kamer, in afwezigheid van de andere rechters.

Voor eensluidend afschrift afgeleverd aan
het Openbaar Ministerie voor
BESTUURLIJKE INLICHTINGEN
de griffier

ARBEIDSAUDITORAAT GENT

14 MAART 2023

AFDELING WEST-VLAANDEREN
LOCATIE BRUGGE